

Nr 6

Kevad-suvi 2012

ISSN 1831-9874

farnet

M A G A Z I N E

Keskkond Euroopa kalanduspiirkondade arengut edendava jõuna

Euroopa
Komisjon

Merendus- ja kalandusajad

ET

Sisukord

Fotod (leheküljed):

iStockphoto (1), Yves Champetier (3), Projets LIFE-Nature (5, 6, 7), Dominique Halleux (8), GAP (5, 22), Bathilde Chaboche (9), CRC Bretagne Sud (10, 11, 14), Jean-Luc Janot (12, 18, 24, 25), Serge Gomes da Silva (12, 13), Agence européenne de l'environnement (15), Carlos de la Paz (19, 20, 21), Ayuntamiento de Ayamonte (20), FAROS (22, 23), GIFS (22), Cannes Aquaculture (22).

Couverture: Parc éolien près d'Urk dans la zone de pêche Flevoland (Pays-Bas).

Ajakirjanikud:

Jean-Luc Janot, Eamon O'Hara.

Teised kaastöötajad:

Carlos de la Paz, Serge Gomes da Silva, Paul Soto, Gilles van de Walle.

Teostus:

DevNet geie (AEIDL/Grupo Alba) / Kaligram.

Kontakt:

FARNETi ajakiri, FARNETi toetusüksus,
Rue de la Loi 38, B-1040 Brüssel
+32 2 613 26 50
info@farnet.eu
www.farnet.eu

FARNET on ajakiri, mida annab välja Euroopa Komisjoni merendus- ja kalandusajade peadirektoraat. Seda levitatakse tasuta, soovi korral. FARNET ilmub kaks korda aastas inglise, prantsuse, saksa ja hispaania keeles.

Käesolev FARNET Magazine on tõlgitud eesti keelde Eesti kalandusvõrgustiku üksuse ja Põllumajandusministeeriumi algatusel ning selle välja andmine on toetatud Euroopa Kalandusfondi tehnilise abi vahenditest.

Toimetaja: Euroopa Komisjoni merendus- ja kalandusajade peadirektoraadi peadirektor.

Lahtiütlemine: ehkki merendus- ja kalandusajade peadirektoraat vastutab ajakirja avaldamise üldküsimuste eest, ei vastuta see konkreetsete artiklite täpsuse, sisu või neis väljendatud seisukohtade eest.

Kui ei ole märgitud teisiti, ei ole Euroopa Komisjon mingil viisil heaks kiitnud või kinnitanud väljaandes avaldatavaid seisukohti ning avaldusi ei saa tõlgendada Euroopa Komisjoni avalduste või merendus- ja kalandusajade peadirektoraadi seisukohtadena.

Euroopa Komisjon ei taga väljaandes avaldatud andmete täpsust; samuti ei vastuta Euroopa Komisjon ega selle nimel tegutsevad isikud ajakirja kasutusviisi eest.

© Euroopa Liit, 2012

Väljaannet võib reprodutseerida vaid juhul, kui esitatakse viide allikmaterjalile.

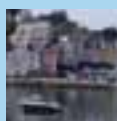
Trükitud Belgias ringlusse võetud paberil.

Roheline majanduskasv sinise majanduse nimel: miks keskkond Euroopa kalanduspiirkondadele kasulik on

4

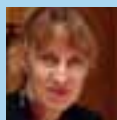
Keskkonnaressursside kaitset ja säästvat majandamist ei tuleks näha mitte ainult kitsenduseks, vaid ka vahendina põhiressursi hoidmiseks ning töökohtade ja kalanduspiirkondade arengu üha olulisemaks allikaks.

Reportaaž: Kõik samas paadis

9

Pays d'Auray's (Prantsusmaa), piirkonnas, mis on silmitsi maa tõusvast hinnast tingitud ränga survega, toetab 4. telge karploomakasvatavate, kalurite, põllumajandusettevõtjate ja muude huvirühmade jõupingutusi keskkonna, veekvaliteedi ning rannikul toimuva esmase tegevuse hoidmiseks.

Intervjuu: Jacqueline McGlade

15

Euroopa Keskkonnaameti tegevdirektor avaldab arvamust kohalike kogukondade osa kohta sinise ja rohelise arengu soodustamisel.

Reportaaž: Ümberpaigutamine

18

Huelva provintsi läänerannikul Andalusias investeerib Euroopa Kalandusfondi 4. telg projektidesse, milles looduskeskkonna taastamine ühendatakse kalurite kutsealase ümberpaigutusega.

Uudised

22

Neli uuenduslikku piirkonnapõhist arendusprojekti kalanduspiirkondades.

Fookuses: Kavandamine – keskkonnasäästlikkus uue Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi südames

23

Arvestades, et läbirääkimised Euroopa Komisjoni Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) kohta tehtavate ettepanekute üle jätkuvad eeldatavalt kogu 2012. aastal, on nüüd aeg alustada programmide kavandamist aastateks 2014–2020.

FARNETi võrgustik

27

Juhtkiri

„Keskkond ja tööhõive, maal ja merel”

FARNETi ajakirja värskema väljaande põhiteema on keskkond. See on tohutu valdkond, mis ulatub kalavarude taastamisest terve valdkondade ökoloogiliselt vastutustundliku arenguni.

Euroopa Liidus tegutseb nüüd u 250 tegevusgruppi, kuhu on koondunud umbes 5 000 kohalikku osalejat, kellest üle poole on kalandussektorist. Nende osa on ülioluline, mitte ainult kalandussektore ja üldisemalt rannikupiirkondade keskkonnaprobleemide lahendamisel, vaid ka nendest tohututest võimalustest kinnihaaramisel, mis võivad tekkida dialoogi, arutelu ja kollektiivse loovuse ühendamisel. Seda teemat käsitletakse uues FARNETi juhendis ja seminaril, mis toimub 2012. aasta juunis Portugalis.

Uue ühise kalanduspoliitika ja selle rahastamisvahendi – FARNETi ajakirja värskemas väljaandes esitletava tulevase Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi – põhieesmärk on taastada kalavarude elujõulisus. See on väga oluline selleks, et kalandussektoril oleks võimalik taastada elujõulisus, luua uusi töökohti ja tagada ELi kodanikele püsiv ning ohutu varustus kalandus- ning vesiviljelustoodetega.

Tegevusgruppidel on võimalik täita olulist osa kohalike kalanduskogukondade ergutamisel uuendustele ja uute kollektiivsete ideedega katsetamisele, et saavutada kalavarude mõistlik ning vastutustundlik majandamine ja seeläbi soodustada võimalikult suure arvu kohalike töökohtade kaitse ja soodustamine. „Tervete kalavarude loomine on ülim moodus kalurite sissetuleku tõstmiseks,” rõhutab Euroopa Keskkonnaameti tegevdirektor Jacqueline McGlade, kes kõneleb FARNETi ajakirja selles väljaandes pike-malt oma lootustest lähendada veelgi keskkonnakaitse- ja kalanduseesmärke.

Kalanduspoliitika veel üks eesmärk on võimaldada kalandus- ja rannikukogukondadel saada kasu mitmekesisemast majandusest.

Kalapüügist sõltuvad piirkonnad on üldjuhul rikkad ökoloogia, pärandi ja maastiku poolest, mis kõik kujutavad tohutuid väärtusi nende edaspidise arengu seisukohast. Ent need on ka haprad ja nende ees on palju katsumusi, nagu näitab reportaaž Huelva (Andaluusia, Hispaania) kohta, kus kalandussektorist on kadunud olulisel arvul töökohti, ning Pays d’Auray’ (Bretagne, Prantsusmaa) kohta, kus maale avalduva tugeva survega on kaasnenud palju konflikte. Just seepärast arvamegi, et keskkonnakaitse on kasulik Euroopa kalanduspiirkondade seisukohast, nagu sellest sissejuhatavas artiklis lähemalt juttu tehakse.

Ellu on viidud palju ideid, et edendada säästva arengu tegevuspõhimõtteid, mida on võimalik rakendada nii probleemide kui ka võimaluste korral. Üks nendest on 4. telje territoriaalne lähenemisviis, millel on mitu eripärast joont: kalanduskogukondadele rajatuna pakub see mehhanismi ühise tulevikunägemuse tugevnevaks arendamiseks ja sellel alusel katsetamiseks arendustegevuse uute vormidega, et luua uusi töökohti ja tegevusalasid nii maal kui ka merel, kaitstes samal ajal ka kalandus- ning keskkonnaressursse.

Mõistagi on paljudes valdkondades selline lähenemisviis lapsekingades: vanimad tegevusgrupid on alles kolmeaastased ja paljud uuemad asutati vähem kui aasta tagasi. Enne kui kollektiivne intelligents tegelikult vilja kandma hakkab, on meil vaja aega, et üksteist tundma õppida ja vastastikune usaldus ning mõistmine luua. Oleme pika teekonna alguses, kuid nagu Pays d’Auray’ tegevusgrupi eesistuja õigusega ütleb: „Oleme kõik samas paadis”.

Yves Champetier,
FARNETi toetusüksuse
nõuanderühma liige

MIKS KESKKOND EUROOPA KALANDUSPIIRKONDADELE KASULIK ON

Roheline majanduskasv sinise majanduse nimel

Keskkonnaressursside kaitset ja säästvat majandamist ei tuleks näha mitte ainult kitsendusena, vaid ka vahendina põhiressursi hoidmiseks ning töökohtade ja kalanduspiirkondade arengu üha olulisemaks allikaks.

Kasvav mure loodusressursside ülekasutamise ja kliimamuutuse suureneva ohu pärast on suunanud nii Euroopas kui ka mujal tähelepanu uuesti jõupingutustele, et soodustada keskkonnakaitset ning arengu säästvamaid vorme. Kalanduspiirkondades on esmatähtis kalavarude kaitse ja säästev majandamine, mis on olulised kalandussektori tervise kaitsmisel pikas perspektiivis.

Ettepanekud, ehkki vajalikud, ei ole mõistetavalt alati positiivsed nende seisukohast, kelle elatis on vahetult kaalul. Kvoote, perioodilist sulgemist ja muid kalavarude kaitsmise meetmeid nähakse tihti tõkkena ning kalapüügiga tegelevate ettevõtete ja kogukondade eluvõimelisust ohustavana.

Jõupingutusi edendada keskkonnakaitset ja säästvat arengut ei tuleks aga näha ainult sellises võtmes. Nüüd tunnistatakse üha enam keskkonna kui sellise väärtust ühiskonnale, eriti ülioluliste ökosüsteemiteenuste poolest, mida ta osutab. Tee-

nuste hulka ei kuulu mitte ainult toiduainete, energia, puhta vee ja teiste oluliste ressursside tootmine, vaid ka meie kliima reguleerimine ning ruumi pakkumine puhkuse- ja kultuuritegevuseks.

Keskkonnavarade kahjustumine või hävimine mõjutab teenuste osutamist – tihti asjaomaste kogukondade ja ka kogu ühiskonna oluliseks kahjuks.

Keskkonnakaitse võib seetõttu tuua kalanduspiirkondadele kasu mitmel otsesel ja kaudsel viisil, nii tootlikkuse poolest, tagades kalandustegevuse keskkonnasäästlikkust, kui ka veetlevuse ning elukvaliteedi poolest, tagades puhta tervisliku elukeskkonna.

Need hüved võivad kujutada uue tulu ja töövõimaluste lisandväärtuse allikat. Kalanduspiirkonnad võivad võtta sihiks näiteks rangetele säästva tootmise standarditele vastavate toodete kasvava turu, samas kui teisi võimalusi tekib ka roheline majandu-

sega seotud valdkondades. Seda, kuidas tegevusgrupid saavad sekkuda kõikides nendes valdkondades, selgitab FARNETi järgmine juhend, „*Keskkond kui kalanduspiirkondade arengu liikumapanev jõud*”.

Kasumi teenimine kaitstud keskkonnas

Kogemused näitavad, et kalanduskogukonnad suudavad selliseid võimalusi ära kasutada, et tagada mitte ainult keskkonna-, vaid ka majandus- ja sotsiaalselt säästlikkust. Hea näide on Portugalis asuv Ria Formosa looduspark, piirkond, kus kalureid, karplooma-kasvatajaid ja teisi kohalikke tootjaid kaasatakse üha enam uute ettevõtete arendamisse, mis kasutavad ära piirkonna kõrgeid keskkonnastandardeid.

Ökoturismitaoliste tegevusalade ja keskkonnaohutuse sertifitseerimise kasutamise kaudu (näiteks ökosoola tootmisel) leiavad kohalikud ettevõtjad uusi mooduseid tulu

▲ Eesti põhjaranniku rohumaade säilitamine: kadaka oksid kasutatakse aedade ehitamiseks.

teenimiseks ning töökohtade loomiseks, aidates sellega tugevdada kohaliku majanduse taastumisvõimet ja lisaks ka ökosüsteemi teenuseid, millest see oleneb.

Samas on kalapüük ikka veel oluline tegevusala. Tegelikult kasvatakse ligikaudu 80% kõikidest Portugalist eksporditavatest karpidest Ria Formosas, kus on samuti külluses merikogerlasi, huntahvenat ja krevette. Kuna aga kaluritel on nüüd alternatiivseid töövõimalusi, on potentsiaal kalandusressursile avalduva surve vähendamiseks oluliselt suurem.

Assooridel ajendas kohalik otsus keelata vaalaküttimine mitme uue vaala- ja delfi-nivaatlusettevõtte asutamise. Ettevõtteid on jätkanud traditsioonilist tegevust, kasutades küttimispäevilt säilinud valvetorne vaalade ja delfiinide avastamiseks. Peale majandusliku kasu on uutel ökoettevõtetel ka tugev hariduslik roll ja nad aitavad kaasa nende oluliste liikide kaitse soodustamisele.

Vähemast rohkem

Teistes kalanduspiirkondades on ajendanud keskkonnasäästlikkuse taotlemine kohalikke kogukondi otsima uusi mooduseid püütu väärtuse suurendamiseks. Huelva provintsis Andaluusias (Hispaania) kasutatakse nüüd kaaspüüki kolmeküm-nelt kohalikult kalalaevalt kõrgkvaliteetse kalajahu tootmisel. Enne seda tuli kohalikel kaluritel oma kaaspüügi põletamise eest maksta. Nüüd kogutakse neid kaluritele midagi maksmata ja muundatakse kohaliku kalandussektori jaoks väärtusli-kuks toormeks (vt erireportaaži lk 18).

Ka sissetungivad liigid võivad kujutada lisandväärtuse allikat. Prantsusmaa Bretagne'i piirkonnas näiteks on kohalik ettevõtte töötanud välja protsessi, mis võimaldab kaubanduslikult turundada kilpkodlast (ld *Crepidula fornicata*), mida peetakse sissetungivaks liigiks Taanis, Prantsusmaal, Itaalias, Madalmaades, Norras, Hispaanias, Rootsis ja Ühendkuningriigis.

Peakokad on nüüd pakkunud *Crepidula*'t oma menüüdes juba üle kümnendi. Mere-liuad tuli aga koorida käsitsi, mis on väga töömahukas. Alles siis, kui kohalik ettevõtte Britexa töötas välja külmkoorimisprotsessi, milles kasutatakse merevett, sai võimalikuks suuremahuline tööstuslik tootmine. Toodet turundatakse nüüd mitte ainult toiteomaduste, vaid positiivse keskkonnamõju pärast, mida selle kogumine ja tarbimine avaldab.

▲ kalurid ja teadlased töötavad koos ühisprojekti, mille eesmärk on vähendada kaaspuüki ja propageerida siia varu säästvat kasutamist Vatterni järvel (Rootsi).

Teised kalanduspiirkonnad on kasutanud toodetele väärtuse lisamiseks keskkonnanahutuse erisertifitseerimist. Viimasel kümnendil on tekkinud näiteks mitu ökomärgist, mis tõestavad kalanduse keskkonnasäästlikkust. Tuntuimad on merendusnõukogu (MSC), Friends of the Sea (FOS), Naturland ja KRAV (Saksamaa ning Rootsi). Sellistel sertifikaatidel on ilmnenud positiivne mõju kalatoodete turundamisele.

Ookeani hoidmine

Kalandussektoril ja -kogukondadel on võimalik saada kasu ka aktiivsema osa täitmisest keskkonnakaitseprotsessis eneses. Ehkki mõnikord esineb arusaama, et keskkonnakaitsjate ja teadlaste eesmärgid on vastuolus kalandussektori huvidega, tunnistatakse üha enam, et kalavarude säästev majandamine on saavutatav ainult parema koostöö, andmete jagamise ning mõlema kogukonna vahelise parema mõistmise korral.

Varem on Euroopa Komisjon tõstnud esile kalurite võimalikku osa mere hoidjatena, kes osutavad kogukonnale keskkonna- ja muid teenuseid. Oma ettepanekutesse uue Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) kohta on komisjon lisanud ka meetmeid kalurite osalemise toetamiseks kaitsetegevusel (vt artiklit EMKFi lk <XX>).

Kalurite praktilised teadmised merest ja siseveeteedest võivad osutada hindamatuks teaduslike andmete kogumise ja kaitsemeetmete rakendamise seisukohast. Kalalaevade olemasolu ja lai levik pakub valmis infrastruktuuri seire- ja vaatlustegevuseks.

Ühendkuningriigis teevad näiteks teadlased Ühendkuningriigi keskkonna-, kalandus- ja vesiviljelusteaduse keskusest (*Centre for Environment, Fisheries & Aquaculture Science*, CEFAS) kalanduse teaduspartnerluse (*Fisheries Science Partnership*, FSP) raames koostööd kaluritega. Kalanduse teaduspartnerlus kujutab mehhanismi, mille kaudu on teadlastel võimalik kalurite tohututele teadmistele toetudes hankida täpsemaid andmeid kalavarude seisundi kohta.

Kalurid omakorda saavad kasu vahetust kaasatusest uuringuprojektide kavandamisse, kujundamisse ja nendes osalemisse ning samuti võimalusest, mida see pakub tegevuse mitmekesistamiseks ja lisisissetuleku tekitamiseks.

Keskkonnasäästlik majandus

Üleilmsed meetmed keskkonnaprobleemide (eriti kliimamuutusega) võitlemiseks tekitavad uusi võimalusi ka paljudes teistes sektorites, millest mõned sobivad kalanduspiirkondadele eriti hästi.

Hea näide on avamere taastuvenienergia sektori kiire laienemine, Teiste osalejatega loodava partnerluse kaudu saavad kalanduskogukonnad kanda suuremat osa sektori arendamisel ja teenida rahalist kasu avamereprojektidelt kas teenuste osutamise kaudu või projektide partnerite või teostajatena.

Šotimaal pakub näiteks hiljuti loodud Shetlandi mereenergia partnerlus era-, avaliku ja kogukondliku sektori vahel mehhanismi kohaliku kogukonna osalemiseks Shetlandi saarte mereenergia ressursside arendamisel.

Alguses suunatakse siin tähelepanu kümne megavati võimsusega laineenergia katseprojekti arendamisele. Kogemustest tuletatakse seejärel strateegia, mis võimaldab kogu Shetlandi kogukonnal jagada piirkonna ookeanienergia märkimisväärse potentsiaali majanduslikke ja sotsiaalseid hüvesid.

▲ Lindude kaitseala Valecia's (Hispaania).

▲ Linnurohked märgalad Soome lahe ümbruses.

▲ Kaluri küla Natura 2000 alal Kreekas.

Kohalike kogukondade osalemine sellistes algatustes võib olla ka oluline moodus konfliktide ületamiseks, eriti otsese mõju avaldumisel kalandusele või muudele traditsioonilistele tegevusaladele.

Hiljuti Belgias Flaami põllumajandus- ja kalandusuuringute instituudis (*Institute for Agricultural and Fisheries Research, ILVO*) tehtud uuringus tõstetakse esile seda liiki kaasatuse kasu avamere tuuleelektrijaamade arendamise seisukohast. Uuring

osutab, et ehkki taolise arendamisega võivad kaasna laevanduse ja suuremahulise püügitegevuse piirangud, tõstab see samuti esile väikesemahulise kalapüügi, seisevpüüniste ja meriviljeluse märkimisväärt potentsiaali tuuleelektrijaamade võõndites.

Tegevusgruppide toetus

Rõhuasetus koostööle ja partnerlusele, olgu kas teadlaste, keskkonnakaitsjate, kohalike omavalitsuste või teiste kohalike huvirühmadega, on ülioluline, kui soovetakse, et kalanduskogukondadel õnnestuks saada kasu oma kohaliku keskkonna kaitsest ning säästvast majandamisest.

Kalandussektor ei saa tegutseda teistest lahus. On palju teisi sektoreid, mis sõltuvad samadest keskkonnanressurssidest või avaldavad neile mõju, nii et tuleb luua uusi suhteid, kui soovetakse võtta arvesse kalandussektoris osalejate vajadusi ja nägemust.

Kohalikud kalanduse tegevusgrupid (FLA-Gid) võivad etendada olulist rolli sellise lõimumise soodustamisel. Marennes-Oléronis (Prantsusmaa) näiteks rahastas kohalik tegevusgrupp osaliselt spetsiaalse kalandussektori koordinaatori värbamist. Koordinaator peab tagama selle, et kalurid on integreeritud täielikult mereloodus-pargi arendamise protsessi piirkonnas.

▲ Keskkonnaalase teadlikuse tõstmine Prantsusmaal.

Kalandussektori koordinaator, kellel on nii teadus- kui ka kalandustaust, ei esindanud mitte ainult kalandussektorit mereloodus- pargi protsessis, vaid teavitas ka kalandus- sektoris osalejaid protsessist ennetavalt, võttes tehnilist teavet kokku ja edastades seda kasutajasõbralikul viisi.

Prantsusmaal on Pays d'Auray' kohalik tegevusgrupp toetanud kohalike grup- pide loomist, kus viiakse kokku kalanduss- petsialistid, kohalikud omavalitsused ja teised huvirühmad, et võidelda saastega, mis mõjutab kohalikku karploomatoot- mist. Lõppeesmärk on aidata kohalikel omavalitsustel arendada tegevuskavu probleemi lahendamiseks konkreetsete kohustuste määramisega sektorite kaupa.

Ehkki projekt on alles töös, on see juba aidanud kohalikel huvirühmadel luua asjaomastest küsimustest parema aru- saamise. Samuti on see aidanud kohalikel kaluritel paremini mõista, mida nad saa- vad teha saaste tuvastamiseks ja vähen- damiseks, ning oluline on ka, et see on aidanud asetada nad võrdsele alusele teiste kohalike osalejatega, sealhulgas nendega, kes on kaasatud saastetõrjesse (vt erireportaaž, lk 9).

Omandiosa tulevikust

Avaliku arvamuse toel rõhutab riiklik polii- tika, et oluline on tugeva rohelise majan- duse jätkuv laienemine ning keskkonna- kaitse ja säästva arengu tähtsuse suurenemine.

Sellised arengusuunad avaldavad kalan- duspiirkondadele jätkuvalt mõju ja kalan- dusega tegelevatel kogukondadel on palju võita ennetavast lähenemisviisist võimaluste ära kasutamisel, mida see pakub.

Selle asemel, et oodata, et teised huvirüh- mad või organisatsioonid määraksid tege- vuskava, peaks kalandussektor ilmutama algatust ja kaasama kõiki huvirühmi, mitte ainult sektori seisukohtade ning murede sõnastamiseks, vaid ka selle tagamiseks, et kalanduskogukonnad kasutaksid täieli- kult ära kohaliku majandus- ja sotsiaalse arengu potentsiaali.

Tegevusgrupid saavad täita sellele kaasa- aitamisel olulist osa, soodustades ja toeta- des kalandussektorit koostöös teiste kohalike sektorite ning huvirühmadega ning peale selle hakates ka eestvedajaks kohaliku keskkonnakapitali kaardistamisel ning nii selle kaitsmise kui ka säästva kasu- tamisega seotud võimaluste väljaselgita- misel. ■

Reportaaž

VESI JA KVALITEETNE KESKKOND: PAYS D'AURAY' TEGEVUSGRUPI [PRANTSUSMAA] PRIORITEET

Kõik samas paadis

Bretagne'i selles veetlevas osas, mis seisab silmitsi maa tõusvast hinnast tingitud räniga survega, toetab 4. telg karploomakasvatavate, kalurite, põllumajandusettevõtjate ja muude huvirühmade jõupingutusi keskkonna, veekvaliteedi ning rannikul toimuva esmase tegevuse hoidmiseks.

▲ Le Palais linnake Belle-Ile-en-Mer saarel.

„Reaktsioon TK Bremeni õnnetusele näitas, et kõrge solidaarsus valitud esindajate, valitsusasutuste ja kodanike ning peale selle ka austrikasvatavate ja kalurite vahel on võimalik,” ütleb Pays d'Auray' tegevusgrupi eesistuja Françoise Evanno, viidates hämmastavale asjaolule, et vähem kui kaks kuud tagasi Ria d'Ételi jõe lehtersuudmes madalikule jooksnud kaubalaev TK Bremen'oli võetud täielikult koost ja saastunud alade taastamine oli peaaegu lõppenud. „Oleme Erikalt oma õppetunnid saanud² ja vastab tõele, et solidaarsus ei ole siin pelgalt sõnakõlks,” kinnitab Alain Bonnec, Ria d'Ételi ühenduse liige.³ „kuid arvan ka, et viimastel aastatel rakendatud

eri kollektiivsed meetmed on tõhustanud territooriumi sidusust ja reageerivust.”

Sõnapaari „kollektiivne meede” all mõtleb Alain Bonnec konkreetselt Natura 2000 ala rajamist ning rannikualade integreeritud majandamise projekti juhtimist, mis mõlemad on ettevõtmised, mis nõudsid arutelu kõikide huvirühmade vahel Eteli jõe valgalal.

¹ Tormi kätte jäänud laev triivis, kuni jooksis 16. detsembril 2011 Pays d'Aurays Erdeveni ranna lähedal madalikule Kokku lekkis merre 60 000 liitrit kütust ja saastus sada kuupmeetrit liiva. Saastetõrjekava käivitus kiiresti ja suutis kahju piirata. Pöördumatult kahjustatud laev lammutati täielikult koost jaanuaris 2012.

² 12. detsembril 1999 läks põhja naftatanker, mille tulemusel lekkis Bretagne'i ranniku lähedal merre 37 000 tonni rasket kütteõli.

³ Aria on rannikul asuv abajas, vee alla jäänud jõeorg, mis on merele ikka veel avatud.

Juhtumiuuring rannikul asuvate osaliste kollektiivse tegevuse kohta

Morbihani karploomaharta

Karploomakasvatavad, riik, kohalikud omavalitsused ja muud huvirühmad töötasid koos välja harta, et sektoriga piirkondlikul planeerimisel arvestada.

Morbihani *département* on Prantsusmaal pindalalt suurim ja tootmises suuruselt teine karploomakasvatuseks rakendatud piirkond. Samuti on tegemist Bretagne'i peamise karploomakasvatuse piirkonnaga ja 350 kaasatud ettevõttega sektoril on kohalikus majanduses silmapaistev roll, andes tööd umbes 1 100 inimesele ning tekitades aastas 50 miljonit eurot käivet. Samuti täidab see olulist osa *département*'i rannikumaastike ajaloos ja kohalike kultuuris.

Koorikloomakasvatus – sektor, mis koosneb peamiselt üheini-mese ettevõtetest ja kasutab äärmiselt hooajalist tööjõudu, on ikka veel väga haavatav. Peale sektorit aeg-ajalt tabanud karploomade suremuse kriisidele, sealhulgas 2008. aastast alates möllanule, on seda pärssinud ka linnade arengu surve, vee halvenev kvaliteet ja konkureerivad maakasutused rannikul.

Suvekodudeks ümber ehitatavad koorikloomade töötlemise hooned teevad iseäranis muret ning sellele ei ole veel lahendust leitud. Nähtus on käinud kaasas koorikloomakasvatuste registreeritud arvu järkjärgulise vähenemisega viimastel aastatel. Tulemuseks on sektori nõrgenemine, austrikasvatuse hinna tõus, mistõttu on uutel põllumajandusettevõtjatel raskem jalule saada, ning konkureerivatest maakasutustest ja rannikul esinevatest karploomade tõelistest terviseprobleemidest tingitud raskused. Vastusena sellistele probleemidele on kalurid rajanud partnerlusi riigi, Morbihani volikogu, kohalike omavalitsuste ja rannikumere kaitse ametiga. Koostööpartnerid on ühiste lahenduste otsingul seljad kokku pannud ja töötanud välja harta, mis allkirjastati juulis 2011.

▲ Koorikloomade tootmishooned.

Hartal ei ole juriidilist väärtust, kuid ammutab oma jõu partnerite kollektiivsest arengust ja ühiselt seatud eesmärgist.

Hartale allakirjutanud kohustuvad aitama kaasa järgmiste eesmärkide elluviimisele:

- > karploomapiirkondade kaitse tugevdamine kavandamisdokumentides;
- > vee kvaliteedi kontrollimine terviklike sidusate kanalisatsioonikavade kaudu karploomakasvatusega tegelevatel territooriumidel, veekvaliteedi seire optimeerimine ja kanalisatsioonisüsteemide uuendamine;
- > muutuste ärahoidmine karploomatöötlemise rajatiste kasutuses spetsialistide, kogukondade ja soetajate teavitamise kaudu ning taoliste ruumide volitamata arendamise piiramine, sealhulgas karistuste rakendamisega;
- > seire- ja kontrollimiskavad töötlemisrajatiste kasutamise mitmekesistamiseks või osaliseks muutmiseks;
- > tegevuse lõpetamise ettevalmistamine ja korraldamine, kontsessioonide taastamise juhtimine;
- > lepitusstruktuuri rajamine ressursside kasutamisega seotud konfliktide leevendamiseks ja harta rakendamise seireks;
- > maastikule ja bioloogilisele mitmekesisusele avalduva koorikloomakasvatuse mõju ohjamine ning jäätmeäitlussektori kaasamine;
- > koorikloomakasvatuse vaatlusrühma loomine ja partnerlusleping sektori seireks.

Pays d'Auray's aitab viimasena mainitud eesmärki saavutada kolm Euroopa Kalandusfondi 4. telje projekti, mida juhib Lõuna-Bretagne'i piirkondlik karploomakasvatuse komisjon.

▲ Austrilavade hooldamine.

„Rannikualade integreeritud majandamise puhul näiteks kohtusime kõikide kasutajate ning elanikega vooluveekogu ääres,” ütleb projektijuht Chloé Cordelier. „Austrite ja teiste koorikloomade kasvatajad, kutselised ning harrastuskalurid, põllumajandustootjad, lõbusõidupaatide kasutajad, kütid, matkajad – sellega loodi sidemed inimeste ja territooriumi vahel.”

Ria d'Etel on tüüpiline piirkond Pays d'Aurays, kuhu see kuulub. Tegemist on territooriumiga, kus on nii maismaad kui ka mereäärseid paiku ning mis on koduks kogukondadele, kus kalapüük ja põllumajandus on ikka veel olulised, kuid kus arvukad loodus- ja kultuuriressursid on ajendanud turismi ning linnade arengu kasvu, mis on suurendanud nõudlust maa järele ning eri kasutusliikide vahelist konkurentsi. Pays d'Auray' direktor Kristell Jamme võtab olukorra kokku nii: „Turism on siin tänu spaaravile ammu väljakujunenud tegevusala, kuid viimasel ajal on see olnud suunatud täielikult taaslinnastamine (44% siinsetest eluasemetest on lisaeluasemed), millega kohalike omavalitsuste seisukohast kaasnevad madalamad tulud ja kõrgemad kulud, rääkimata ühe suuremate raskustest, mis on noortel eluaseme leidmisel...” Françoise Evanno lisas: „Meie tugevad küljed on ka meie nõrgad küljed. Maa-elu ja merenduse tohtu vastastikune täiendavus avaldab keskkonnale väga tugevat mõju, mis annab piirkonnale hinge, aga muudab seda ka hapramaks. Põhiülesanne on viia kokku esmane tegevus – kalapüük, vesiviljelus, põllumajandus – turismi ja linnastumisega. Selles küsimuses on vee kvaliteet tehtavate edusammude põhitegur ja näitaja.”

Säästvat karploomakasvatuse ja väikema hulise kalapüügi säilitamist ning arendamist soodustava keskkonna loomise üldeesmärgil on Pays d'Auray' tegevusgrupp seepärast oma territoriaalses strateegias veekvaliteedi esikohale seadnud. „Eesmärk „Koostöö vee kvaliteedi nimel” nõuab 460 800 eurot, suure osa meie eelarvest,” ütleb Astrid Hirsch, tegevusgrupi koordinaator. „Ilmselgelt ei ole tegemist uue probleemiga, kuid meie eesmärk on keskkonnahoidlik areng. Soovime toetada huvirühmadega seotud plaane (nt need, mida CAP 2000 on viimase 12 aasta jooksul kasutanud) ja nende ulatust laiendada.”

CAP 2000

Põllumajandustootjate ja karploomakasvatavate vahel vee kvaliteedi üle tekkinud vaidluste tulemusena 2001. aastal asutatud ühendus CAP 2000⁴ tõi kokku umbes sada karploomakasvatat, põllumajandustootjat ja kalurit Bretagne' lõunarannikult, et arutada vee kvaliteediga seotud küsimusi. Ühendusel on kaks eesmärki: säilitada rannikul esmane tegevus ja hoida vee kvaliteeti, soodustades samas dialoogi huvitatud poolte vahel. CAP 2000 esimene edulugu oli hea tava harta, mille 2002. aastal allkirjastasid rannikuäärsed põllumajandustootjad ja koorikloomakasvatavad – Prantsusmaal esimest korda.

„Asja tuum oli kahe tegevuse kokkusobitamine,” ütles Sébastien Lemoine, füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsev austrikasvatja ja ühenduse eesistuja. „Põllumajandustootjad ja koorikloomade kasvatajad moodustavad tegelikult ahela, kus tootjad on saasteohu allikaks. Meil on ühine huvi:

tagada ettevõtete ellujäämine ja nende positiivne koosseksisteerimine. Me kõik aga kardame, et näeme rannikul linnade arengut, ilma et oleks ruumi esmaseks tegevuseks. Siiski, kui kaome saaste tõttu, kaob ka üsna suur osa turismist, mis rajaneb suuresti meie pärandil.” Hartast lähtuvalt on seega kaks kutseala pannud vahendid kokku ja võtnud kindlaks eesmärgiks koostöö. Praktikas tuleb teha kõik, et tagada rannikuvete ja seega rannalähedastes kasvatuspiirkondades toodetavate karploomade laitmatu bakterioloogiline kvaliteet. Põllumajandustootjate jaoks tähendab see loomsete jäätmete käitlemist kohapeal ja jäätmete maale laotamise piiramist. „Ehkki Pays d'Auray's, kus tegeletakse enim karjakasvatusega, on põllumajandussaaste palju vähem päevakorral kui mujal Bretagne'is,” tõdeb Sébastien Lemoine.

„Huvitav on see,” ütles Pierre-Yves Roussel, CAP 2000 koordinaator, „et just kohalikud tootjad on süsteemis osalejad. Oleme eelkõige kohustatud korraldama valdkonnas tegevust ja tõstma spetsialistide ootusi.” Iga päev teeb ühendus tööd selle nimel, et tuvastada saasteallikaid, ja teeb keskkonnavaatlusi. Spetsialistidega konsulteerides valis ta katseobjektid, teeb vajalikud analüüsid ja avalikustab tulemused seejärel kõikidele huvirühmadele.

⁴ C.A.P. tähendab: Conchyliculteurs (koorikloomade kasvatajad) – Agriculteurs (põllumajandustootjad) – Pêcheurs (kalurid). Cap tähendab ka prantsuse keeles neeme.

▲ Ria d'Etel.

Näiteks avaldab CAP 2000 kvartaalset uudiskirja karploomavete kvaliteedi kohta, milles esitatakse kokkuvõtte eri asutuste ja võrgustike analüüside tulemustest. „Oleme vaatlejad, mitte inspektorid,” rõhutab Pierre-Yves Roussel. „Täidame lünka. Mitte keegi ei tee seda, mida teeme meie.”

Kuna lähenemisviis langeb täpselt kokku Euroopa Kalandusfondi (EKF) 4. telje omaga, on CAP 2000 2011. aastast alates juhtinud projekti, et koolitada ja juhtida kohalikke grupe, mis hõlmavad spetsialiste, kohalikke omavalitsusi ning teisi huvirühmi, kes vee kvaliteedi pärast muret tunnevad. Eesmärk on laiendada ühenduse tegevust võimalikult paljudesse karploomakasvatustesse piirkonnas ja tuvastada ning vähendada saasteallikaid. Nii hinnatigi 2010. aastal mitme Pays d'Auray' karploomapanga seisund bakterioloogilise kvaliteedi tõttu kehvemaks (st A-lt B-le aasta ringi või A-lt B-le aasta kindla osa jooksul⁵). Piirkondades, mida veelahe ei hõlma, ei olnud koordineeritud kava bakterioloogilise saastatuse tuvastamiseks. 4. telje projekt võimaldab lünga täita ja aitab taastada vee kvaliteeti kogu piirkonnas.

Veevarude vaatluskeskus

„Territooriumil eksisteerib hulk veekvaliteeti seiravat ja analüüsivat võrgustikku, kuid need on koordineerimata,” ütleb Lõuna-Bretagne'i piirkondliku karploomakasvatate komisjoni (CRC) eesistuja Hervé Jenot. „Iga võrgustik tegutseb oma eesmärgist lähtuval ja omal viisil. Kui arvata välja oivaline töö, mida teeb CAP 2000, on kahetähtsuseväärtus, et seirevõrgustike andmeid ei koguta, ristviidata ega kasutata. Territooriaalsel tasandil puudub tegelike veevarude haldamine. 2010. aastal, pärast koorikloomakasvatuse piirkondade väärtuse vähenemist ja seoses koorikloomakasvatuse haritaga⁶, asutasime töörühma, kuhu kaasati kõik vee kvaliteediga seotud organisatsioonid. Meil tuli mõte luua veevarude vaatluskeskus. Projekti võimaldas meil ellu viia 4. telje ja selles on oluline osa kanda muudel tegevusgrupi toetatavatel projektidel, näiteks CAP 2000.”

Veevarude vaatluskeskuse eesmärk on pakkuda karploomakasvatatatele selgel ja visuaalsel moel ristviidatud andmeid Pays d'Auray' veekvaliteeti käsitlevatest viimastest teadus- ja väliuuringutest. Projekt toimus neljas järgus: osalejate väljaselgitamine, andmete kogumine ja süntees ning jooksivad meetmed veekvaliteedi tagamiseks, tulemuste täpsustamiseks ja veebisaidi loomiseks⁷ GIS-tüüpi kaardirakendusega.

„Tulemustest teavitamine on väga oluline projekt, sest sellega säilitatakse karploomakasvatatate motivatsioon,” ütleb CRC projekti juht Sonia Gachelin. „Peale nende teavitamise tahame neile näidata, et vaatamata väärtuse vähenemisele tehakse vee kvaliteedi taastamiseks suuri pingutusi.”

▲ Eteli jõe rannikualade integreeritud majandamise projekti raames on paigaldatud arvukatesse ökoloomiliselt tundlikesse paikadesse viidad, mis annavad teavet eri liiki kasutajatele.

Sama mudeli alusel ja alati karploomade harta rakendamist silmas pidades võttis Lõuna-Bretagne'i CRC ette veel ühe 4. telje projekti, et teha Pays d'Auray's karploomakasvatuse uuring. See rajanes sotsiaal-majanduslikul vaatlusrühmal, milles võetakse arvesse kõiki kohalikke ettevõtteid. Põhieesmärk on näidata, milline roll on karploomakasvatusel territooriumi majanduses, keskkonnas ja elus, ning teha end kuuldavaks arutelul edaspidiste arengustrateegiade üle. Eteli jõe rannikualade integreeritud majandamise projekti raames on paigaldatud arvukatesse ökoloomiliselt tundlikesse paikadesse viidad, mis annavad teavet eri liiki kasutajatele.

Käsnad

Koorikloomakasvatuse ei tähenda ainult austreid, vaid kogu nendega seotud bioloogilist mitmekesisust, mis on üllatavalt väärtuslik. Tegevusgrupp ongi äsja veel ühe projekti heaks kiitnud: käsnade katsetamine veefiltritena. Merikäsnad arenevad looduslikult austripankade ja välitingimustes kasutatavate austrikasvatuskottide läheduses ning filtreerivad teadaolevalt suurtes kogustes vett⁸ orgaanilise heljumi (bakterid, viirused, vaguviburilised...) eraldamiseks, millest nad toituvad. Samas koguneb neisse saasteaineid (raskemetallid, polüaromaatsed süsivesinikud, polüklooritud bifenüülid...) – mõnikord suurtes kogustes. Peale selle kujutavad nad endast erakordset kaitsealikat patogeensete mikroorganismide

⁵ B-kategooria (keskmine veekvaliteet) klassifikatsioon teeb kohustuslikuks austrite puhastamise enne müüki.

⁶ Vt tekstikasti.

⁷ www.huitres-de-bretagne.com

⁸ Olenevalt liigist suudavad käsnad neelata 0,02–0,84 ml/s ja cm³ koe kohta, nende mahust kuni 20 000 korda rohkem vett päevas.

▲ Austrite sorteerimine Cadoret tööstuses.

▲ Koolikloomade kuhi, mis ootab töötlemisse viimist.

vastu, mida nad koguvad, ja võiks seega leida rakendust tervishoius. Koostöös Pays d'Auray' karploomakasvatuse ettevõtete pühendab Lõuna-Bretagne' ülikool kolm aastat selle potentsiaali uurimisele. Kõigepealt tehakse eksperimente laboris ja seejärel kohapeal karploomakasvatuse valgalal; samuti ka avavees kahes katsekohas Ria d'Ételi ja Quiberoni lähel.

Pays d'Auray's on käimas ka teisi projekte, mida tegevusgrupp veekvaliteediga seoses toetab: üks, mida juhib Belle-Ile-en-Meri keskkonnanalgaatuste alaline keskus, taotleb paadi- ja purjesõidusõprade harimist, et nad peaksid rannikuvetest rohkem lugu. Teine, nimega COMCOQ, taotleb Quiberoni lähel teadmiste parandamist bakterisaaste leviku kohta, et viia valgala eri austritootmispaikadele avaldud mõju miinimumini.

Jäätmed

Vee kvaliteet ei ole aga Pays d'Auray' karploomakasvatavate ainuke mure: ka jäätmekäitlus on üha olulisem küsimus. 2008. aastast alates on sektoris austrite suremus oluliselt tõusnud, millel on olnud tootmise, kasumlikkuse ja jäätmete kogunemise seisukohast rängad tagajärjed.

François Cadoret juhib ühte Pays d'Auray' kümnest suurimast austrikasvatuse ettevõtet. Ettevõtte, mis annab tööd kuuele alalisele ja 12 hooajalisele töötajale, tegeleb süvavees austrite sugukarja käitlemisega. Pärast austrite märkimisväärset suremust viimastel aastatel on tootmine langenud 800 tonnilt 2008. aastalt 200 tonnile 2011. aastal. Kriisi on süvendanud kasvav mõju, mida avaldavad röövliigid, näiteks meriko-

gerlased ja meritähed ning peale selle ka taolised muud liigid nagu ranniklased, mis otsivad kasvamiseks merepõhjale kogunenud surnud koorikuid, õnnestades nii viisi austrite sugukarja veelgi. Selle probleemi lahendamiseks puhastab ettevõtte objekte ja toob pinnale surnud karpe, mis tuleb siis kõrvaldada. „See ei olnud pikka aega probleem,” ütleb kohalik ettevõtja, „kuna suremus oli väiksem ja seetõttu oli jäätmeid vähem. Põllumajandustootjad ja maanteeametid suutsid võtta karbid vastu, esimesed pinnase parandamiseks ning viimased teede täitmiseks. Nüüdseks on olukord täielikult muutunud, ehkki jäätmekäitlus on Euroopa jaoks muutunud esmatähtsaks. Olen aga leidnud uue rakenduse: karpide kasutamine austrivastsete kasvukeskkonnana materjalide ostmise asemel Madalmaadest või Taanist. Tavatsesin osta 80 m³ aastas hinnaga 4700 eurot, seega on see odavam ja vähendab oluliselt veokite arvu teedel.” Koos Morbihani põllumajandusettevõtjate kooperatiiviga on CRC esitanud volikogule ka projekti, milles käsitletakse kogumissüsteemi loomist, „nii et karpe oleks võimalik eemaldada tootjatele kulu tekitamata.”

Pilt

„Piirkonnal on väga positiivne kuvand, suu- resti seetõttu, et Lõuna-Bretagne ja iseäranis Pays d'Auray on suutnud oma keskkonda kaitsta,” ütleb Quiberoni kalaoksjoni turu juhataja Anne Guillaumin-Gauthier. „Selline positiivne kuvand, iseäranis jõukate klientide silmis, on toodetele kasulik.”

Tegelikult müüakse oksjonil (mis on Prantsusmaal mahu poolest (1 300 tonni aastas) 32. kohal, ent keskmiste hindade poolest (4,5 eurot kilo) kaheksas) kõrge väärtusega saadusi, näiteks huntahvenat, merikeelt, merikogerlasi, homaari ja krevet, mida müüakse kuulsatele Pariisi restorani- dele ja isegi Cannes'i festivalil, nagu Anne Guillaumin-Gauthier uhkusega teada on andnud. Ka Quiberon on kaasatud 4. telje projekti: tasuvusuuring piirkonda sümboliseeriva töökoja kohta, kus töödeldakse mereande, näiteks kammkarpe, mille müük on olnud tervikuna 2009. aastast alates ülimalt piiratud fütoplanktonist pärineva ja karploomadesse koguneva toksiini tõttu. Anne Guillaumin-Gauthier ja tema meeskond sooviks võtta üle kunagise kala hulgimüügi hoone kammkarpide koorikute eemaldamiseks. See võimaldaks eemaldada toksiinist puutumata osa, mida saaks siis müüa. Hoonet kasutatakse ka muude liikide (näiteks sardiinide) töötlemiseks. „Tegime koostööd töövahenduskeskusega. Seal rakendatakse kaheksat inimest kahes vahetuses suvel ja pühade hooajal aasta lõpus. 4. teljest rahastatud reis Galiitsiasse, mille ette võtsime, oli väga huvitav, sest kõik need tooted on juba seal oksjonil müügil.”

SCoT

„Piirkond, kus on korraldatud palju tegevusi, peab saama nüüd ise osalejaks – ja 4. teljega tõesti kaasatakse inimesi,” ütleb Kristell Jamme. „Kui jätta kõrvale finantsaspekt, mis Prantsusmaal on tagasihoidlik, on 4. telg kutsuv, sest tegemist on oivalise vahendiga, et tuua laua äärde kõik kohalikud huvirühmad, et näidata, et oma tasandil on kõikidel vastutus.” Piirkonnas, kus kalandustegevus on seotud tõeliste sotsiaal-majanduslike probleemidega, on 4. telje meetod ühes projektidega, mida see arendada ja vastastiku ühendada aitab, tegelikult piirkondliku planeerimise ja territoriaalse ühtekuuluvuse skeemi (SCoT) vahend, mida Pays d’Auray’s praegu arendatakse (tähtaeg: juuni 2013).

Nagu tegevusgrupi strateegias mainitakse, kujutab 4. telje programmi rakendamine võimalust saavutada eesmärgid ja strateegilised suunad, mille territoorium on juba määranud, pakkudes paljusid sektoreid ning eri valdkondi ja tasandeid hõlmavat lähenemisviisi, uuendusi ja lisandväärtuse allikat. Ühendus 4. telje ja kavandatava territoriaalse ühtekuuluvuse skeemi vahel tugevdab integreeritud lähenemisviisi, mis on kooskõlas säästva arengu ning solidaarsuse taotlustega. Françoise Evanno võtab selle kenasti kokku järgmise looga: „Kui kutsusime tegevusgrupiga liituma valitud ametikandjad sisemaal asuvatest omavalitsustest, küsis neist üks: „Aga miks me peaks? “. Nad ei taibanud, kui paljud nende elanikest, näiteks töötlemises töötavad, sõltuvad kalapüügist... ja et terve territooriumi majanduse kaudu avaldas kala mõju ka nende kohalikule piirkonnale. Siis nad taipasid, et oleme kõik samas paadis, ja nad panid meiega seljad kokku!” ■

▲ 44 % majadest on teised kodud.

PAYS D'AURAY (Prantsusmaa)

Piirkond:
630 km²
(1 494 km² sealhulgas siseveed)

Elanike arv:
83 286 elanikku

Asustustihedus:
132 elanikku/km²

4. telje eelarve	EURO			
	EL	Riiklik	Erasektori	Kokku
Kokku	500 000	500 000	168 800	1 168 000

KONTAKT
Groupe FEP Pays d'Auray
a/s Astrid Hirsch
Syndicat Mixte du Pays d'Auray
Immeuble Océania, rue du Danemark, BP 20 335
F-56403 Auray
+33 297 56 41 74
hirsch-pays-auray@orange.fr
www.pays-auray.com

Intervjuu

Jacqueline McGlade:

„Mõte, et võtame veest viimase kala, on väga lühinägelik; on kaugelt suuremaid lugusid, mida kalandus saab ja peab jutustama.”

Professor Jacqueline McGlade on juhtiv merebioloog ja keskkonnainformaatika õppejõud ning Euroopa Keskkonnaameti praegune tegevdirektor.

FARNET: Arvestades teie kui merebioloogi ja endise kalandusteadlase tausta, siis missugust tulevikku Euroopa kalandusel näete?

Tarbijate maitse oli 10 või 20 aastat kala suhtes väga konservatiivne, kuid arvan, et osana tervetest toitumisharjumustest sunnib kasvav huvi kala söömise vastu nüüd ja edaspidi ettevõtteid, iseäranis avamereettevõtjaid, tunnistama, et inimesed otsivad üha enam suuremat mitmekesisust. Osa kalavarudest, mida püüti varem näiteks loomasöödaks, jõuab nüüd inimeste taldrikutele. Tegemist on tõenäoliselt praegu ettevõtjatele suurima kättesaadava võimalusega ja neil on vaja seda ära kasutada. Seega arvan Euroopa kalanduse tulevikule mõeldes, et kui see reageerib hästi, mitte niivõrd ökosüsteemide majandamise teaduslikule ideele, vaid ideele tarbijanõudlusest ja koostööst peakokkade ning nendega, kes tõeliselt tarbijate seisukohti muudavad, siis on tõenäoline, et meil kujunevad mitte ainult vastupidavamad kalandusettevõtted, vaid ka vastupidavam mereökosüsteem.

Kui seda arvesse võtta, mida peaks teie arvates kalapüügi tegelevad kogukonnad praegu tegema elujõulise ja jätkusuutliku tuleviku tagamiseks?

Ütleksin, et tervikuna peab kalanduse juhtimine olema Euroopas diferentseeritum, see peab sisaldama väikesemahulist kalapüüki, mis ei ole lihtsalt suuremahulise avamere kalapüügi laiendus, ning selles on kindlasti vaja huvirühmade (sh tarbijad) kaasavat esindatust. Umbes 80% laevastikust peetakse väikseks ranapüügi laevastikuks, mis tähendab, et potentsiaal mitmekesisuse ärakasutamiseks on kahtlemata olemas, ja ma loodan, et näeme selle kajastumist uues ühises kalanduspoliitikas.

Jacqueline McGlade,
Euroopa Keskkonnaameti praegune tegevdirektor

Kalanduskogukonnad peavad samuti omaks võtma, et peale kalapüügiõiguste on neil ka kohustusi. Enamik kalureid tahab jääda kaluriteks, kuid see taotlus tähendab, et nad peavad peale kalasaagi või merel veedetavate päevade arvu vähendamise ka muud tegema. Nad peavad tegutsema ennetavalt: jälgima tarbijanõudlust, soodustama uusi liike, kaasama peakokki palju rohkem ja mõistma palju selgemini oma osa järelevalves. Kõik see on tõesti oluline ja peab muutuma osaks kalapüügiga tegelevate kogukondade argitegevusest.

Säästev areng tähendab keskkonna kaitsmist ja hoidmist, mis väga tihti tähendab kulusid või tootluse vähenemist. Kas pika perspektiivi kasu suudab kaaluda üles negatiivsed mõjud?

Kindlasti! Säästev areng on iseloomult pikaajaline protsess, kus kohanemisel on eri etapid ja vajadused. See, mida inimesed tunnetavad negatiivsete mõjudena, on seda tegelikult ainult lühiperspektiivis, kuni kaitsemeetmed annavad tulemusi. Näiteks hinnatakse, et ELi 43 kalavaru taastamine praeguselt tasemelt maksimaalse jätkusuutliku saagikuseni võiks anda tervelt 3,53 miljonit tonni täiendavat lossitavat kalasaaki väärtusega 3,188 miljardit eurot aastas. See on üle viie korra enam kui ELi liikmesriikidele makstavad iga-aastased kalandustoetused.

Keskkonnasäästlikkuse meetmete kasutuselevõttu tuleks pidada strateegiliseks. Lõppkokkuvõttes on tugevate kalavarude taastamine moodus kalurite sissetuleku tõstmiseks. Ent on vaja mõista paremini kalurite osa avaliku hüve kaitsmisel, millest nad kasu saavad. Iga teine sõõm õhku, mida me hingame, tuleb ookeanidest – me ei tohiks seda unustada. Selle edastamine ja kirjeldamine, et merekeskkonnas töötavad ning selle eest hoolitsevad inimesed osutavad tegelikult väärtuslikku teenust ühiskonnale ja mitte ainult kalasaagiga, vaid ka kultuurile ning tervisele kaasa- neva kasu kaudu, on tõeliselt olulised sõnumid. Arvame, te kalandusega tegelejatel tuleb selle soodustamiseks teha enam.

 Paljud kalapüügiga tegelevad kogukonnad näevad merekaitsealades pigem kitsenduste kui võimaluste allikat. Kuidas saab merekaitsealade loomine tuua kasu kohalikele kalapüügiga tegelevatele kogukondadele?

Merekaitsealad on väga oluline vahend kalavarude majandamiseks, mis aga nõuab tohutut veenmist. Merekaitseala rajamisel on tasuvus märkimisväärne. Meil on näiteid Vahemerelt, kus merekaitsealasid loodi näiteks korallide kaitsmiseks, ja selle tulemusel toimub see, mis alati, ehk kohalik kalandus sai kasu. Siiski on minu arvates erakordne, et igas kalapüügiga tegelevas kogukonnas käies suhtutakse ideesse väga kahtlustavalt.

Merekaitsealade puhul on tõestatud, et nendega saavutatakse keskmiselt biomassi suurenemine 251%, loomastiku ja taimeistiku tiheduse suurenemine 121%, kehamõõtmete suurenemine 13% ja liikide arvukuse suurenemine ühiku pindala kohta 19%. Näiteks hinnatakse tursa saagikust lähel kohe Kopenhaageni lähistel, kus 1930. aastatest on kehtinud traalimiskeeld, 100 korda kõrgemaks kui kõrval asuvas Kattegatis. Kattegatis, kus ajalooliselt ei ole olnud traalpüügikeeldu, on tursapopulatsioon pidevalt kahane- nud kuni tasemeni, kus seda kala peetakse tööstuslikus mõttes väljasurnuks. Kalapüügiga tegeleva kogukonna seisukohast on kasu ilmne – neil on ikka veel võimalik väinast turska püüda.

 Kuidas tuleks osaleda asjaomastel kohalikel kogukondadel?

Kohalikele kogukondadele tuleks anda võimalus osaleda mere- kaitsealade määramisel planeerimise, rakendamise ja majanda- mise ning kontrolli kaudu. Euroopal on tohutult mitmesuguseid mereressursse Mustast merest Vahemere ja Arktikani välja, nii et väga oluline on see, kuidas traditsioonilisi teadmisi käsitletakse. Arvan, et see peab kajastuma tulevikus kalanduses ja just koha- liku kogukonna tegutsemise kaudu.

Kanadas nägin, et see toimib väga hästi, eriti heeringapüügi puhul, mis on pidanud vastu tohutule survele. See, mis on näiteks Maine'i lahe kalandust elus hoidnud, on tohutu ühtekuuluvus- tunne ning teadmus- ja teabevahetus teadlastega; tõeline ühine arutelu kogu aeg toimuva ning selle üle, kuidas kõige paremini reageerida. Just sellist ühtekuuluvustunnet ja kõikide huvitatud poolte valmidust koostööd teha ongi edaspidi vaja. Mõte, et võtame veest viimase kala, on väga lühinägelik; on kaugelt suure- maid lugusid, mida kalandus saab ja peab jutustama.

 Kas kalandussektori ümberkorralduste kontekstis on kalanduspiirkondadel võimalik saada kasu rohelise majan- duse kujunemisest? Kui jah, siis millised tegevusalad kätke- vad suurimat potentsiaali?

Et saada kasu potentsiaalset, mida roheline majandus pakub, tuleb esiteks kalandussektoris kala säästvalt püüda ja teiseks täita eeskirju, mis rohelise majanduse toetamiseks on määratud. Üle- minekut peab toetama ka kalanduspoliitika. Kalandust toeta- takse jätkuvalt tugevalt ja minu arvates tuleks siduda toetusi roh- kem hinnalipikute ehk tingimustega. Käsile tuleb võtta vette tagasi viskamine ja muu mittesäästev tegevus ning peame soo- dustama ka rohkem merekaitsealasid.

Merekaitsealast rääkides on minu arvates kaluritel potentsiaal hakata täideviijateks. Teil on pädev kõrge kvalifikatsiooniga töö- jõud ja märkimisväärne laevastik, mida on ikka veel võimalik ära kasutada: hoolitsete ressursi eest nende kaudu, kes on selleks kõige paremini võimelised. Roheline majandus on ka uuenduste ning uute ettevõtlus- ja töövõimaluste arendamise katalüsaator. Näiteks näeme merealadel avamere tuuleelektrijaamade arvu suurenemist. Kalalaevastikud võiksid olla need, kes käivad seda vara korras hoidmas. Kalurit ei takistata ilmingimata kalur ole- mast. Merel suudavad nad teha mitut asja. Selline toimiv sinine majandus on selgelt rohelise majanduse väga oluline osa.

Kas näete kalanduskogukondadel osa olulisemate keskkonnaprobleemide (nt kliimamuutused) lahendamisel ja kuidas näeksite selle toimimist praktikas?

Kliimamuutus on veel üks väga mõjuv põhjus, miks kalurid peaksid mereressursi otsingul olema aktiivsemad, mitte seda enesest mõistetavaks pidama. Kuna Vahemeri on muutumas troopilise-maks, näeme näiteks väga agressiivsete kalaliikide tulekut, mis võivad hõlpsalt hävitada osa tavapärasematest liikidest.

„Ookeani hoidmine“ on termin, mida selle kohta kasutan, ja minu arvates on meil seda tõesti vaja seda propageerida ning arendada. Just seepärast on mulle väga tähtis, et toetused seotaks tingimustega. Püügilubade teemal arvan sarnaselt, et neid tuleks anda vaid ettevõtetele, kes on võtnud kindlaks nõuks kaitsta mereökosüsteemi tervist.

Milliseid põhipädevusi on kalanduskogukondadel vaja, et nendest võimalustest kinni haarata?

Puutun kokku paljude kaluritega, kes teavad uskumatult palju. Muidugi võivad nad ka väga kangekaelsed olla ega taha alati teadlasi või akadeemiliste maailma esindajaid kuulda võtta ja mõnikord saan ma neist aru. Kuid teadlased ja kalandusjuhid oskavad tulla välja tõeliselt heade ideedega, iseäranis merekaitsealade teemal, nii et on tõesti vaja aidata kogukonna kummalgi poolel teisele vastu minna ja oluline on ka loodusteadlik mõtteviis.

Me ei tohi unustada, et kalalaevastik pole ainus, millel on võimalik meie meredelt ja ookeanidelt kasu teenida – ka kohalikul kogukonnal on see võimalus. Seega võiks huvirühmi kaasav protsess – olgu kas või kohalike kalanduse tegevusgruppide kaudu, mida tuleks tegelikult võib-olla nimetada kohalikeks merenduse või ranniku tegevusgruppideks – tegelikult aidata rajada neid sidemeid asjaomaste huvipoolte vahel.

Kas Euroopa Majanduspiirkonnal on meetmeid või vahendeid, mis oleksid kasulikud nende kalanduskogukondade seisukohast, kes kaaluvad keskkonnasektori võimalusi?

Minu arvates suudame aidata enim uue suhtumise kaudu tarbijatesse ja kodanikesse, mida rakendatakse uue algatuse Eye on earth kaudu (www.eyeeonearth.org). Niiviisi jõuab tagatud kvaliteediga teave kohalike kogukondade ja üksikisikuteni. Selle raames on meil algatus nimega WaterWatch, millega jälgitakse suplusveejaamu, ning peale selle on veel loomisel NatureWatch, mida kalurid saavad kasutada sissetulevate liikide vaatamiseks.

Samuti võiksime lisada näiteks selle, millist kala kohapeal saada-val on, ja ergutada peakokki ning kohalikke kogukondade liikmeid arendama oma profili, toetudes kontrollitud kvaliteediga andmetele.

Tegemist ei ole tühiasjadega ja minu arvates on tõeliselt oluline, et inimeste toiduteadlikkuse kasvades pakuksime neile õigel ajal õiget teabesisendit. Kalapüügiga tegelevad kogukonnad peavad sellele reageerima ja vaatama, kuidas neil on võimalik palju ajakohasemalt suhelda. ■

**Intervjuu toimus (inglise keeles)
16.03.2012.**

Reportaaž

HUELVA [HISPAANIA]: KUI KALURITE ÜMBERÕPE ON KASULIK KA KESKKONNA SEISUKOHA

Ümberpaigutamine

Huelva provintsi läänerannikul Andaluusias investeerib Euroopa Kalandusfondi (EKF) 4. telg keskkonnaprojektidesse, milles looduskeskonna taastamine ühendatakse selliste kalurite kutsealase ümberpaigutusega, kes on kalavarude vähenemise tõttu kaotanud oma elatise.

▲ Söötisaeg Salinas del Astur kalakasvanduses.

„Kas taamal teist kallast näete? Tegemist on ühega ainult kolmest kalakotkast⁹ kogu Andaluusias, üks viimastest isenditest Hispaanias.“ Oma laeva sillalt kontrollib Ignacio Gonzalez, 50ndates aastates sportlik meesterahvas, et Isla Cristina lähedal Marismase märgalade kaitseala laguunides söites teavitataks reisijaid pidevalt kõigest tähelepanuväärsest. Teine tähelepanuväärne teema on planeerimiseeskirjade rikkumine: „Võtke näiteks poolsaar taamal: planeeringuluba ei olnud, aga vaa-dake kõiki neid hooneid...“ Ignacio oli

kolmkümmend aastat kalalaeva kipper, kuid kasutas oskuslikult ära magistri-kraadi, et õppida ümber ja rajada turismi-ettevõtte. „Ma ei tegele enam kalapüügiga, sest kala enam ei ole... Leidsin aga, et siin on teisi ressursse, mida me piisavalt ära ei ole kasutanud, nii külastajate kui ka meremees-tena.“ Viimased neli aastat on ta korraldanud ekskursioone merele, keskendudes keskkonna- ja kalapüügipärandi avastami-sele. Külastajatele pakutakse kaht võima-lust: hommikused sõidud avamerale (üks täiskasvanu 50 eurot, sealhulgas eine);

õhtul tunnised meresõidud (9 eurot ini-mese kohta). „Mõnikord korraldan persona-liseeritud reise mujale rannikul, kuid seda juhtub harva ja see ei ole nii huvitav.“ Sellis-ed paadisõidud on tema ainus tegevus-ala. Suhted, mis ta mitme suurema hotel-liga on loonud, tagavad selle, et juulist septembrini on tal iga päev täielikult bro-neeritud, kuid Ignacio usub, et ta suudaks

⁹ Tegelikult on merikotkas (Id Pandion haliaetus) röövlind, mis toitub kalast ja on äärmiselt osav toidu järele sukelduja.

▲ Ignacio Gonzalez juhtimas oma paati.

▲ Jose Maria Garcia tegevusgrupi kontori ees oma elektri-jalgrattaga.

laieneda, pikendades hooaega, suurendades veidi oma kasumimarginaale ja luues pojale töökoha laeva soetamisega, mis mahutaks kaheliikmelise laevapere ja kaksteist reisijate praeguse kaheksa asemele. Huelva kohalik kalanduse tegevusgrupp (FLAG) kiitis hiljuti heaks 4. telje toetuse summas 41 605 eurot ehk 60% nõutava investeeringu maksumusest.

Hispaania suuruselt teise kalalaevastiku (258 laeva) kodusadamana on Isla Cristina ka üks paljudest kuurortidest Costa de la Luzil (ee valguserannik), Andaluusia ranniku selles osas, mis on Atlandi ookeani ääres. Piirkond, mis on Hispaania puhkajate seas alates 60ndatest populaarne sihtkoht, meelitab nüüd ligi üha rohkem väliskülalisi. Sellega kaasnes 2000. aastate alguses kinnisvarabuum, mis intensiivistas rannikul veelgi linnade arengut, ohustades paljusid piirkonnale iseloomulikke märgalasid ja sirmokkametsasid.

„Just seepärast sai keskkonnajuhtimine meie strateegia oluliseks osaks,” ütleb José María Martín, Huelva tegevusgrupi direktor. „Keskkonnal on kahetine iseloom: peame seda kaitsma, isegi taastama, ja samas on see väga oluline töökohtade allikas, eriti kalurite seisukohast.”

Elektrirattad

Mitu kuud töötanud José María Garcial ja viiel teisel partneril, kellest kolm olid samuti töötud, tulid välja uuendusliku turismiettevõtte ideega, mille loomiseks taotlesid nad 4. teljelt 40 000 eurot toetust.

„Puhkamine on siin alati rannapiirkonda koondunud,” kurdab Jose Maria Garcia. „Territooriumil on aga pakkuda palju, näiteks imelist loodust: 80% Isla Cristina kohaliku omavalitsuse territooriumist on kaitse all. Kalapüük kujutab endast ka täiesti uut põnevat avastamisväärtust maailma. Peale selle on kaasnenud hotellide ehitamisega matkaradade ja rattateede loomine. Meie mõte oli kasutada mainitud kahte ressursi – keskkonda ja uut infrastruktuuri – uue tegevusala arendamiseks. Kuid meie projekt on samuti osa territoriaalsest lähenemisviisist: me ei taotle lihtsalt ärikasu; me ei taha, et külastajad lahkuks vale ettekujutusega meie piirkonnast. Tahame neile näidata, kuidas kohalikud tegelikult elavad: kooskõlas keskkonnaga.”

Põhimõttest kaugemale vaadates seisneb projekti uuenduslik iseloom nii kavandatavate seadmete (elektrirattaste) liigis kui ka toote kultuurilisuses. Ettevõtte hakkab pakkuma kaht liiki rattaringisõite umbes kümne kilomeetri pikkustel marsruutidel hinnaga 30 eurot poole päeva eest: ringisõidud, kus ratturid on endale ise giidiks,

kasutades neljas keeles brošüüri, kuhu on märgitud looduslikud ja kultuurilised vaatamisväärsused ning teenused, mis on saadaval projektijuhtide arendatud kolmel teemamarsruudil („Kalapüük”, „Lüüed ja metsad”, „Märgalade looduskaitseala”), ja pakett vähemalt viiest inimesest koosnevatele rühmadele, mille giidiks on ringsõidu „Kalapüük” puhul kalur.

„Valisime elektrirattad, sest turistid, kes meil siin käivad, ei ole tihti eriti vormis või nad on vanemad. Meie eesmärk on osta 60 kvaliteetset mugavat toekat maastikuratast, mille aku võimaldab läbida 70 km ja on laaditav 5 tunniga. Rattad ehitakse meile eritellimusel, meie määratud väga täpsete tehniliste andmete järgi. Siin pannakse need kokku osadest, mis on pärit eri kohtadest üle maailma. Seda liiki ratas maksab umbes 1 000 eurot. Osa rattaid on saadaval kuues suures hotellis ja kolmel telkimisplatsil, millega meil on kontaktid loodud, kuid enamiku neist viime laenutusesindusse.” Hinnanguline maksumus on ligikaudu 106 000 eurot, seejuures luuakse üks alaline ja kolme hooajalist töökohta.

▲ Kalurid osalemas kursusel „Looduskeskkonnale juurdepääsu parandamine” Ayamontes.

▲ Kala jäätmetest, leivapurust ja päevalilleõlist valmistatakse kalasööta.

Töölane konkurentsivõime

Huelva kalanduspiirkonnas on praegu 2 500 kalurit, samas kui alla 20 aasta tagasi oli neid 4 000. Selline suundumus kiireneb, samal ajal kui kalavarud vähenevad. Peale Ignacio Gonzaleze või Jose Maria Garcia taoliste ettevõtjate toetamise on Huelva tegevusgrupp rõhunud kalurite ümberkoolitamisele ja -paigutamisele, kes on töötud või keda ähvardab elatise kaotamine, keskkonnakaitse sektori tarvis. 4. telg on toetanud kolme koolituskursust kolmes piirkonna kalasadamas: Punta Umbria, Isla Cristina ja Ayamonte. Kursused kestavad kuus kuud, kaheksa tundi päevas ja viis päeva nädalas. Osaleb 325 inimest, sealhulgas palju naisterahvaid. Punta Umbrias ja Isla Cristinal lõppesid kursused oktoobris, kuid Ayamontes, Portugali piiri ääres asuva linnas, jätkuvad kursused 2012. aasta märtsini.

„Siin püütakse peamiselt veenuskarpi, kuid varud on peaaegu ammendatud, ja 1 500 kohalikust kalurist on hulk töötä,” selgitab Ayamonte kohaliku omavalitsuse koolituskeskuse programmikoordinaator Dolores Giner. „Tänu 4. teljele oleme arendanud neli programmi, mis kõik sisaldavad 6–9 moodulit, mis on seotud keskkonnaga ja mis valitakse vajaduste ning võimaluste järgi: „Maastiku taastamine ja aiandus”, „Metsa-

ja maastikuhooldus”, „Looduskeskkondade juurdepääsetavuse parandamine” ja „Ranniku korrastamine”. Igal kursusel on 25 osalejat, kes jaotatakse rühmadeks, arvestades võimalikult palju nende eelistustega.”

Iga teema koosneb 110 tunnist teoreetilistest kursustest, kuid rõhuasetus on praktilisel, kusjuures tähelepanu keskmes on ohuennetus, arvutite kasutamine, töö otsimine ja individuaalsetteviõtlus. Ayamontes esitas taotluse peaaegu 400 inimest, kellest valiti välja 100. Eeldused, olulisuse järjekorras: töötus ja kalur, kaluri naine või kaluri pereliige. Seejärel võeti punktisüsteemis arvesse sissetuleku suurus, laste arvu, töötuna olnud aja pikkust ja staaži kalurina.

„Võrreldes teiste kursustega, mida korraldame, on eelarve fantastiline: peaaegu 800 000 eurot. Meil on väga head seadmed,” ütleb Dolores Giner. Manuel Rodriguez, üks neljast koolitajast, nõustub, kuid lisab: „Mis siin salata, osalejatega ei ole alati lihtne koostööd teha. Tihti ei ole nende haridustase eriti kõrge, nad ei ole enam harjunud koolis käima, neil ei ole alati õppimiseks enesedistsipliini ning peale selle on nad individualistid, nagu kõik kalurid, ning neil on raske leppida, et enam ei ole piisavalt kala. Samal põhjusel on nad imetlusväärsed, sest ei ole lihtne teha karjäärimuutust kolmekümneselt, neljakümneselt või viiekümneselt.”

Uued kaaspüügi turustamisvõimalused

On projekt, mis täiesti omaette kehtastab hoogu, millele 4. telg Huelva provintsi rannikul toetub. Kümme aastat tagasi asutas teisel pool Huelva linna Punta Umbria kohalik omavalitsus Sociedad Municipal Salinas del Asturi, taasavades rahvuspargis asuva kalamajandi töökohtade loomise eesmärgil töötute kalurite jaoks. Ettevõtte, millel on juba kolm mahutit ja mis annab tööd kuueteistkümnelt taandatud töötajale, toodab iga aasta 15 tonni merikogerlasi, huntahvenat, merikeelt ja kotkaskalalasi. 2012. aasta märtsiks kavandava kaupluse ja veebisaidi avamise eel müüakse kogu toodang hulgikaupmeestele ja paarile kohalikule restoraniomanikule. „Pärast seda, kui see on saanud tugevaks ja kasumlikuks, antakse see üle Punta Umbria kaluriühendusele (cofradía),” ütleb juht Rafael Rodriguez, kes on hariduselt bioloog ja sai ülesandeks kujundada ettevõtte elujõuliseks. „Kaitsealal olemine nõuab meilt terve hulga keskkonnanormide täitmist. Sellest tekkis idee kasutada meie kalade jaoks 100% looduslikku märga kalasööta, mis tuleb kalurite kaaspüügist.”

Huelva ülikooliga alates 2008. aastast tehtud uurimistöö ajendas Rafaeli ja tema meeskonda töötama välja kalajahust, leivaraasukestest ja päevalilleõlist pudruliigi.

„Minu teada oleme ainsad, kes seda Euroopas teevad. Tegelikult on see väga lihtne, nagu mahepõllumajandus: oleme naasmas lihtsate põhiasjade juurde...“ Neil tuli suurendada tootmist ärilise ulatuseni ja seadmete ostu kaasrahastati 4. teljest (peenesti, segisti, ventilaator, tööpind jne), kust tuli 14 000 vajalikust 32 000 eurost.

Põhjakaala on 30 laeva kaaspüük, mis müüvad oma kala Punta Umbria oksjonil. Nad annavad 500 kg tooret iga päev, viis päeva nädalas. „Varem tuli kaluritel soovimatu kalasaagi põletamise eest maksta. Nüüd on nad rahul, sest neil on võimalik sellest tasuta lahti saada.“ Jätkab Rafael: „Meie kalajahu maitseb tööstuslikest teradest paremini. Meie kaladele meeldib see väga. Selle tõestuseks on see, et nad söövad seda aasta ringi, kõikidel aastaaegadel, samas kui tööstuslikke teri nad talvel ei söö. Seega kasvavad meie kalad kiiremini ja maitsevad paremini. Meie tootlus ja konkurentsivõime on kõrgem. Varsti hakkame tootma kalajahu ainult põhjakalast; konsistentsi parandamiseks külmutame seda. Hetkel on toode kallim, kuna peame ostma sisse leiba ja õli, kandma maha seadmeid ja tasustama töötajat, kuid kala on parem ja läheb kõrgema hinnaga. Tooret ei maksustata, mis on veel üks eelis. Arvan, et kolme kuuga peaksime saavutama sihtmärgi 50 senti kilo, võrreldes tööstuslike terade 90 sendiga.“

Kodus valmistatud kalajahu annab sööta, mida kalamajandis vaja on. Kaaspüügi mahud, mida kalurid pakkuda suudavad, on väga erinevad, mistõttu on tööstuslikke teri ikka veel vaja. Seega on järgmine samm hankida kaaspüügi varusid Isla Cristina kalaoksjonilt.

Pikemas perspektiivis tahab ettevõtte arendada ka objekti, kus on juba linnuvaatlusjaamu. See kätkeks endas ka restorani ja teavituskusega pargi rajamist. „See kava on aga teises suurusjärgus,“ ütleb Rafael Rodríguez, „sest jutt käib ühe miljoni suurusest investeeringust...“

„Territooriumil ei ole puudu ideedest, vaid rahastamisest,“ ütleb tegevusgrupi juht José María Martín. „Pangad ei anna enam laenu, isegi hüpoteeklaenu mitte. Kriisi tõttu on 4. telg tihti üks ainsatest moodustest, kuidas kohalikud ettevõtjad oma tegevust rahastada saavad. Kuid üldisemalt ja mis veelgi olulisem – meie tegevusgrupist on saanud toetuste põhiallikas projektidele, millega integreeritakse merendustegevust säästva arenguga Costa de la Luzil.“ ■

▲ Salinas del Astur kalakasvanuds asetseb loodupargis.

Huelva (Hispaania)

Pindala:
230 km²

Elanike arv:
55 235 elanikku

Asustustihedus:
240 elanikku/km²

4. telje eelarve	EURO			
	EL	Riiklik	Erasektori	Kokku
Kokku	5 077 500	1 692 500	–	6 770 000

KONTAKT
Grupo de Desarrollo Pesquero Costaluz
a/s José María Martín Delgado
Avda. Gran Vía 43
E-21410 Isla Cristina
+34 959 344 238
gdpuelva@asopescazul.com
gdpuelva@hotmail.com

HISPAANIA

FAROS: tagasi vette ei visata, raisku ei lähe

Kogumaksumus: 2 182 906 eurot – **ELi osalus (keskkonna LIFE-abi):** 1 063 357 eurot

„FAROSE (hisp tuletornid) eesmärk on võidelda negatiivse mõjuga, mida püügitegevus keskkonnale avaldab, aidates viia laevastikel miinimumini kaaspüüki ja vette tagasiviskamist, ning kasutada uut tooret ära toiduainete- ja ravimitööstuses. Projektist peaks sündima

integreeritud juhtimisvõrgustik, mis võimaldab anda laevastikel reaalajas teavet kaaspüügi saadavuse kohta lähedal asuvas sadamas. Seetõttu suudavad nad valmistada kogu logistika enne kalalaevade saabumist ette. Arendatakse (liikide jaotusest lähtuvalt) valitud laevastikke seirav GIS-kaardistumudel, mis võimaldab kaluritel vältida piirkondi või perioode, kui soovimatut kaaspüüki esineb rohkelt, ja valida kõige kasumlikum, ökooloogilisem ja kõige vähem kütust nõudev saak, aidates nõnda saavutada ELi keskkonnakaitse poliitika eesmärgi.”

Antonio Alvarez Alonso, projekti koordinaator
antonio@iim.csic.es – www.farosproject.eu/

PRANTSUSMAA

Kalatootmise mahemajand avamerel

Kogumaksumus: pole teada. – **ELi osalus:** pole teada.

„Meie avamerel asuva kalatootmise mahemajandi asutas 1988. aastal minu isa, veealuse sukeldumise teerajaja ja pühendunud ökoloog. Praegu toodame umbes 700 tonni kala (merikogerlased, huntahven, umbriin) ja anname tööd 50 inimesele. Meie jaoks on

ettevõtlus palju enam kui lihtsalt äritegevus. See kindlustab ka selle, et aidatakse kaitsta looduskeskkonda ning et ökosüsteemi ressursse ja kandevõimet ei kasutata ülemäära. Mitmes mõttes nähakse meie ettevõtet kui näidet erasektori säästvast ettevõtlusest. Selleks et kujundada kitsendustest võimalused, otsustati luua üks esimesi Prantsusmaa vesiviljeluse mahemajanditest, kus kala kasvatatakse kolme ökomärgisega määratud standardite kohaselt. Kalakasvatusel oli kaudselt isegi positiivne mõju kohalikule bioloogilisele mitmekesisusele tänud loodusliku rahnu efektile, kuna kaluritel ja puhkajatel on keelatud siseneda piiritletud turvaalale. Vaid 20 aastaga on bioloogiline mitmekesisus piiratud ala ümber suurenenud 15 looduslikust kalaliigist üle 60ni, mis teeb kohalike väikekalurite heameelt.”

Sylvie Charvoz, Cannes Aquaculture'i välissuhete spetsialist
contact@cannesaquaculture.com – www.cannesaquaculture.com/

ÜHENDKUNINGRIIK / PRANTSUSMAA / BELGIA

GIFS: Rannalähedase kalapüügi ja keskkonnasäästlikkuse geograafia

Kogumaksumus: 4 600 000 eurot – **ELi osalus (INTERREG IV):** 2 300 153 eurot

„Greenwichi ülikooli teadlased on projekti eestvedajad, milles uuritakse merekalapüügi sotsiaalseid ja kultuurilisi mõjusid kalapüügiga tegelevate kogukondade seisukohast mõlemal pool La Manche'i ja Põhjamere lõunaosas. Ülikool, mis kesken-

dub traditsiooniliste väikesemahuliste kalalaevastikega linnakestele ja küladele, on pannud seljad kokku teadlastest kolleegidega Prantsusmaal ja Flandrias, et vaadata, kuidas kohalik rannalähedane kalapüük tugevdab paikade ning seal asuvate kogukondade identiteeti, ja uurida uusi jätkusuutlikke võimalusi taastamise ning majanduskasvu kiirendamiseks. Projekti leiud annavad teavet, mida inimestel on vaja uute tegevusalade arendamiseks kohapeal, et anda oma kogukonnale uus elu, ja peale selle ka sisendi poliitilistele otsustele, millega tagatakse keskkonnasäästlik tulevik. Rannikualade juhtimist ja merekalapüüki ühendava projektiga arendatakse rannikuelu abistavaid vahendeid, mis pakuvad meetodeid kalapüügi (sotsiaalse, kultuurilise ja majandusliku) ulatusliku väärtuse fikseerimiseks ning dokumenteerivad kalapüügi olulisust jätkusuutlikele rannikukogukondadele.”

Suzanne Louail, Greenwichi ülikooli GIFSi projektijuht
s.louail@gre.ac.uk

DK, DE, ES, EE, FR, IT, MT, NL, NO, SE, UK

GAP: kalurid, teadlased ja poliitikakujundajad viiakse kokku

Kogumaksumus: 7 600 000 eurot – **ELi osalus (seitsmenda raamprogrammi allprogramm „Suutlikkus“):** 5 916 775 eurot

„GAPi projekti eesmärk on tuua kokku kalurid ja teadlased kogu Euroopast, et aidata poliitikat suunata ning kujundada. Soovime soodustada huvirühmade tõhusat kaasamist, nii et suudame koos töötada välja lahendusi säästvale kalandusele ja kalapüügiga tegelevate

kogukondadele. GAP2 sai alguse aprillis 2011 ja tugineb GAP1 (2009. aastal lõppenud 18 kuu pikkuse projekti) edule, mida toetas 11 Euroopa riigist pärit 15 kalurite ja teadlaste partnerlust. Projektid hõlmasid uurinuid, kus vaadeldi harilike taskukrabide käitumist ja rännet Ühendkuningriigis, kaardistati Läänemere kalanduspiirkondi ruumilise planeerimise toetamiseks Eestis, selgitati välja kalade elupaigad Aadria meres Itaalias, arendati siigade valikulisi kalanduspiirkondi Rootsisis ning tehti ettevõttega koostööd teadmiste suurendamiseks vette tagasiviskamisest lesta-liste kalanduspiirkondades Madalamaades. GAP2 kasutab sellist partnerlust nüüd koostöö vajalikkuse põhjendamiseks ettevõtjate, teaduse ja valitsuse vahel kalanduse keerukas valdkondadevahelises küsimuses.”

Steve Mackinson, GAP2 koordinaator
rshute@seaweb.org – www.gap2.eu/

Fookuses

▲ Muras'e sadam Galicias (Hispaania).

KAVANDAMINE

Keskkonnasäästlikkus uue Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi südames

Arvestades, et läbirääkimised Euroopa Komisjoni Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) kohta tehtavate ettepanekute üle jätkuvad eeldatavalt kogu 2012. aastal, on nüüd aeg alustada programmide kavandamist aastateks 2014–2020. Artiklis vaadeldakse uue Euroopa Merendus- ja Kalandusfondiga seotud ettepanekuid, keskendudes iseäranis sellele, mida need tähendavad keskkonna ning kalanduspiirkondade säästva arengu seisukohast.

Detsembris 2011 avaldas Euroopa Komisjon uue Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi määruse ettepaneku. Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi – nagu kõikide ELi fondide – mõte on aidata rakendada Euroopa 2020. aasta strateegiat. Selle saavutamiseks on komisjon pannud kokku ühissätete määruse¹⁰, mis on raamistik viie Euroopa põhifondi (Euroopa Merendus- ja Kalandusfond, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond, Euroopa Regionaalarengu Fond, Euroopa Sotsiaalfond ja Ühtekuuluvusfond) koordineeritud rakendamiseks. Raamistik sisal-

dab 11 valdkondlikku märki, mis on kõikidele fondidele ühised. Euroopa Merendus- ja Kalandusfond iseäranis peaks mõjutama neid eesmärke oluliselt. Kaks puudutavad peaaesjalikult keskkonda: keskkonna kaitsmine ja ressursitõhususe soodustamine ning vähese süsinikdioksiidi heitkogusega majandusele ülemineku toetamine. Kolmas on suunatud majandusele – kalandus- ja vesiviljelussektori väikeste ning keskmise suurusega ettevõtete konkurentsivõime tõhustamisele, samas kui neljanda eesmärk on soodustada tööhõivet ja tööjõu liikumist.

Peale selle on aga Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi eemärk rakendada reformitud ühist kalanduspoliitikat. Reformiettepanekus esitatakse selge sõnaga seisukoht, et keskkonnasäästlikkus on kalandussektori majandusliku jätkusuutlikkuse ja kalanduskogukondade sotsiaalse jätkusuutlikkuse eeltingimus. Ettepanekus pakutakse välja, et 2015. aastaks kasutatakse kalavarusid maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemel, mis ettepaneku hinnangul suurendaks varude suurust 70%, kalapüüki kokku 17%, samas kui kasumimarginaale oleks võimalik suurendada kolm korda ning investeringute tootlus oleks kuus korda kõrgem.¹¹

¹⁰ KOM (2011) 615 (lõplik) (http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2014/proposals/regulation/general/general_proposal_en.pdf)

¹¹ KOM (2011) 417 (lõplik) (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0417:FIN:EN:PDF>)

▲ Krvetipüük Osten'i rannikuvettes (Belgia).

Taolise ülemineku saavutamiseks pakutakse ühises kalanduspoliitikas välja hulk muudatusi: vette tagasiviskamise likvideerimine, üleantavate püügikontsessioonide kehtestamine suurlaevadele võimsuse vähendamiseks, mitmeaastaste majandamiskavade tugevdamine, teadlaste ja ettevõtjate paremad partnerlussuhted, parem juhtimine piirkondadeks jaotamise kaudu ning parem sotsiaalne dialoog töötingimuste parandamiseks.

Viimasel paaril kuul on käinud intensiivne arutelu ühise kalanduspoliitika üle. Milline aga lõpptulemus ka ei oleks, tuleb Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta tehtud ettepanekute täielikuks mõistmiseks neid vaadelda ühises kalanduspoliitikas kavandatavate muutuste kontekstis.

Uue fondi põhimõtteline ülesehitus on üsna lihtne. See koosneb neljast sambast, mida juhivad ühiselt Euroopa Komisjon ja liikmesriigid ning mis on vastavalt suunatud kalanduse, vesiviljeluse ja kalanduspiirkondade säästvate arengule ja hulgale ühist kalanduspoliitikat saatvatele kaasnevatele meetmetele, näiteks andmete kogumisele, kontrollile ning turumeetmetele. Lisameetmeid tervikliku merenduspoliitika edendamiseks juhivad komisjon otseselt.

Mis läheb välja ja mis tuleb sisse?

Osa vanadest Euroopa Kalandusfondi olulistest meetmetest on peatatud, samas kui kasutusele on võetud uusi.

Liigvõimsus on ühises kalanduspoliitikas ikka veel suur probleem ja samuti on see üks ülepüügi põhijendeid. Liigvõimsuse likvideerimine riigiabi (nt lammutamise) kaudu ei ole osutunud tulemuslikuks; vaadatamata alates 1994. aastast kulutatud 1,7 miljardile eurole ei ole enamiku ELi laevastike tegelik püügivõimsus vähenenud. Seetõttu ei toeta Euroopa Merendus- ja Kalandusfond enam lammutamist ja rakendab niiviisi säästetud vahendeid säästva kalapüügi abistamise tulemuslike vormide heaks.

Lühiperspektiivis avaldab toetuste tühistamine sektorile negatiivset majanduslikku mõju. Niisiis sisaldab kavandatav Euroopa Merendus- ja Kalandusfond ülemineku toetamiseks toetust meetmetele, mille otstarve on soodustada uuendusi ning suurendada lisandväärtust, mis jääb kalurile igast müüdavast looduslikust või kasvanduskalast. Nende hulka kuuluvad nõuandeteenused, teadlaste ja kalurite partnerlussuhted, inimkapitali soodustamine, mitmekesistamise ning töökohtade loome soodustamine, investeringud ter-

vishoidu ja ohutusse pardal, investeringud toodete kvaliteeti ning soovimatu kalasaagi kasutamine, üleantavate püügikontsessioonide süsteemide toetamine ning kalasadamate ja randumispaikade täiustamine vette tagasiviskamise piiramiseks ning töötervishoiu ja -ohutuse tagamiseks. Eelistatakse kollektiivseid lähene misviise ja väikseid rannapüügi laevastikke, mida toetatakse suuremas mahus kui teistsuguseid abisaajaid.

Samuti on hulk konkreetseid meetmeid, mille eesmärk on piirata kalapüügi ja vesiviljeluse mõju keskkonnale ning aidata kaluritel osaleda konnakaitsemeetmetes. Nende hulka kuulub investeerimine ökoinnovatsiooni, näiteks valikulisematesse püügiseadmetesse ja -meetoditesse; NATURA 2000 objektide ja muude kaitsealade haldamisse, taastamisse ja seiresse; energiatõhususe soodustamise meetmetesse. Tuge pakutakse ka vesiviljeluseks, mille puhul looduskaitse tase on kõrge, ja keskkonnateenuste osutamiseks.

Lõpuks tugevdab kavandatav EMKF keskkonnasäästlikkuse sotsiaalset mõõdet koolitamiseks ja elukestvaks õppeks pakutava toetuse, mitmekesistamise ning töökohtade loome kaudu muudes merendusvaldkondades ja peale selle ka kalurite naistele suunatud meetmete, näiteks ettevõtluse ja ettevõtete juhtimisega seotud koolitamise kaudu. Jällegi nähakse esma-

tähtsana kollektiivseid lähenemisviise ja väikseid rannapüügi laevastikke ning just siin võivad alt üles suunatud lähenemisviisid osutada iseäranis oluliseks kalanduspiirkondade säästva arengu seisukohast.

4. teljest FARNETini

4. telje rakendamist olemasoleva EKFi kalanduspiirkondade säästvaks arenguks käsitletakse uue EMKFi 3. peatükis ning FARNETi lähenemisviisis on mitu olulist muudatust, millest tegevusgrupid ja korraldusasutused peaksid teadlikud olema.

Esiteks rakendab Euroopa Merendus- ja Kalandusfond nüüd samu ühenduse juhitavaid lähenemisviise kohalikele arengule, mida rakendavad Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond, Euroopa Regionaalarengu Fond ja Euroopa Sotsiaalfond, nagu seda kirjeldatakse fonde käsitlevates ühissätetes.¹² Tegevusgruppidel ja korraldusasutustel on vaja hakata mõtlema selle üle, kuidas seda võimalust edaspidi kõige paremini ära kasutada. Näiteks sobiks mõnel suurel tegevusgrupil täiendada oma Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi eraldist, taotledes rahastamist Euroopa Regionaalarengu Fondilt, Euroopa Sotsiaalfondilt ning

Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondilt. Ühest küljest võivad kohalikud kalanduse tegevusgrupid (FLAGid) lõimuda tihedamalt Leader-tegevusgruppide või muude partnerlustega. Tuleb leida viis, kuidas tagada, et Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kalanduspiirkondade toetamise nimel püstitatud konkreetsete eesmärkide hajumine ei kaaluks üles teiste fondidega koostöö suurendamisest tulevaid eeliseid.

Euroopa Merendus- ja Kalandusfondil on kaks konkreetset eesmärki, mis õigustavad selle toetust kogukonna juhitavale arengule kalanduspiirkondades. Esimene on kasutada maksimaalselt ära kalandus- ja vesiviljelussektorite osalemist nende valdkondade säästvas arengus; teine on tagada, et kohalikud kogukonnad (üldjuhul) saavad kasu võimalustest, mida pakub arendustegevus merel ning rannikul. Need kaks eesmärki tähendavad, et strateegiad võivad ulatuda kalandusele suunatud kuni kalanduspiirkondade mitmekesistamisele suunatud laiemate strateegiateni. Mõte on selles, et sekkumised kalandussektoris peaks kasutama enam sidemeid kohaliku kogukonnaga ning kasu, mida see saab. Samas peaks sekkumised muudes valdkondades tooma kasu ka kalapüügiga tegelevale kogukonnale.

▲ Kohaliku kalurikultuuri säilitamine Hollandis.

Tegevusgruppide koosseis peaks kajastama laialt nende strateegiatega põhisuunda ja peale selle arvestama ka piirkonna sotsiaal-majanduslikku koosseisu. Igal juhul peaks olema olemas kalandus- ja vesiviljelussektorite oluline esindatus.

¹² Ühissätete määruse artiklid 28–31

ELi rahastamisterminid

Ühine strateegiline raamistik (CSF) on mehhanism, millega koordineeritakse viit ELi fondi (Euroopa Regionaalarengu Fond (ERDF), Euroopa Sotsiaalfond (ESF), Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD), Euroopa Merendus- ja Kalandusfond (EMFF) ja Ühtekuuluvusfond), mida liikmesriigid ning Euroopa Komisjon juhivad koostöö ja lihtsustamise saavutamiseks ühiselt, nii et saavutatakse fondide (edaspidi: **ühise strateegilise raamistiku fondid**) maksimaalne panus arukat jätkusuutlikku ja kaasavat majanduskasvu käsitlevate Euroopa 2020. aasta strateegia eesmärkide saavutamisse. See tagab ka parema koordineerituse ELi teiste poliitikavaldkondade ja fondidega (näiteks uus teadusuuringute kava (Horisont 2020) ja keskkonna Life+ heaks). Komisjoni talituste töödokument „Ühise strateegilise raamistiku elemendid (2014–2020)“ võeti vastu 14. märtsil. Komisjon ootab huvirühmade märkusi. (Vt <http://europa.eu/rapid/pressReleaseAction.do?reference=IP/12/236&format=HTML&aged=0&language=FR&guiLanguage=en>).

Ühissätete määrus sisaldab kogumit ühiseid eeskirju ühise strateegilise raamistiku vahenditele. Eesmärk on soodustada paremat ühendatust Euroopa 2020. aasta strateegiaga, keskenduda rohkem tulemustele, tagada fondidevaheline suurem koordineeritus ja vastastikune täiendavus ning ühtlustada nende rakendamise eeskirju ja kontrollinõudeid.

Partnerluslepingud sõlmitakse Euroopa Komisjoni ja iga liikmesriigi vahel ning nendes kirjeldatakse, kuidas vahendeid kasutatakse ELi eesmärkide saavutamiseks, kuidas neid koordineerida tuleb ja kuidas need üksteist riiklikul ning piirkondlikul tasandil täiendavad.

Kogukonna juhitav areng on EKFi 4. telje Leaderi kogemustel põhinev kohaliku arengu spetsiifiline meetod, mille kohaselt arendavad ja rakendavad kohalikud kogukonnad integreeritud strateegiat (paljusid sektoreid hõlmava partnerluse kaudu). 2014. aastast on liikmesriikidel võimalik rakendada kohalike kogukondade juhitavat arengut maa-, linn- ja kalanduspiirkondades, kasutades üht fondi või kombinatsiooni mitmest järgmisest fondist: ERDF, ESF, EAFRD ja EMFF.

Tõenäoliselt on see olulisem, kui strateegias keskendutakse kalandustegevusele. Siiski tuleks tegevusgruppidel ja merealadel tähele panna, et kõikide fondide ühissätetes on konkreetselt kirjas, et ükski huvitatud pool ei tohi esindada üle 49% hääleõigustest. Seega võivad kalanduse esindajad olla edasiviivaks jõuks ja juhtpartneriteks, kuid partnerluses on oluline arutelu.

Kalanduspiirkondade piirid peaks olema ka funktsionaalselt kooskõlas, võttes konkreetselt arvesse kalandus- ja vesiviljelussektorit. Kuna püügitegevus on tihti rannikul, jõe lehtersuudmes, järvel või jõel hajutatud, võib see tähendada, et talitluslikult ühtekuuluvad kalanduspiirkonnad ulatuvad muude kohalike piirkondade piiridest üle. Varsti esitab Euroopa Komisjon ka konkreetsemad juhised piirkondade miinimum- ja maksimumsuuruse kohta.

Euroopa Merendus- ja Kalandusfond läheb abikõlblikkusele paindlikumalt, määrates pigem toetuse laiemaid eesmärke, kui üritades määratleda kinnist loendit abikõlblikest meetmetest. Eesmärkide hulka kuuluvad: väärtuse lisamine kalapüügi tarneahela kõikides järkudes, mitmekesistamise toetamine, keskkonnanärvide ära kasutamine, sotsiaalse heaolu ja kultuuripärandi edendamine ning kalanduse juhtimise tugevdamine. Nagu praegu, saab ka edaspidi kasutada kohalike strateegiaid Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi teiste peatükkide meetmete toetamiseks tingimusel, et on selge põhjendus nende juhtimiseks kohalikul tasandil. Tegelikult on 1. peatükis hulk meetmeid säästva kalanduse ja 2. peatükis säästva vesiviljeluse kohta, mida saaks mõnes olukorras kohalikul tasandile tulemuslikult rakendada.

Samuti on lihtsustatud koostöö toetamist, nii et liikmesriikidelt nõutakse kas projekti valiku otsuse jätmist tegevusgrupile või koostööprojektide jooksvate taotluste süsteemi kehtestamist. Heakskiitmine peaks toimuma hiljemalt nelja kuu jooksul pärast esitamist. Koostööd laiendatakse ka riikidesse väljaspool ELi ja riiklike võrgustikke toetatakse rahaliselt.

Lõpuks on ühissätete kohaselt käituskulude ja korraldamise eelarve ülemine piir edaspidi 25%, võrreldes praeguste 10% käituskuludega. Kuni poole sellest saab gruppidele ette maksta. ■

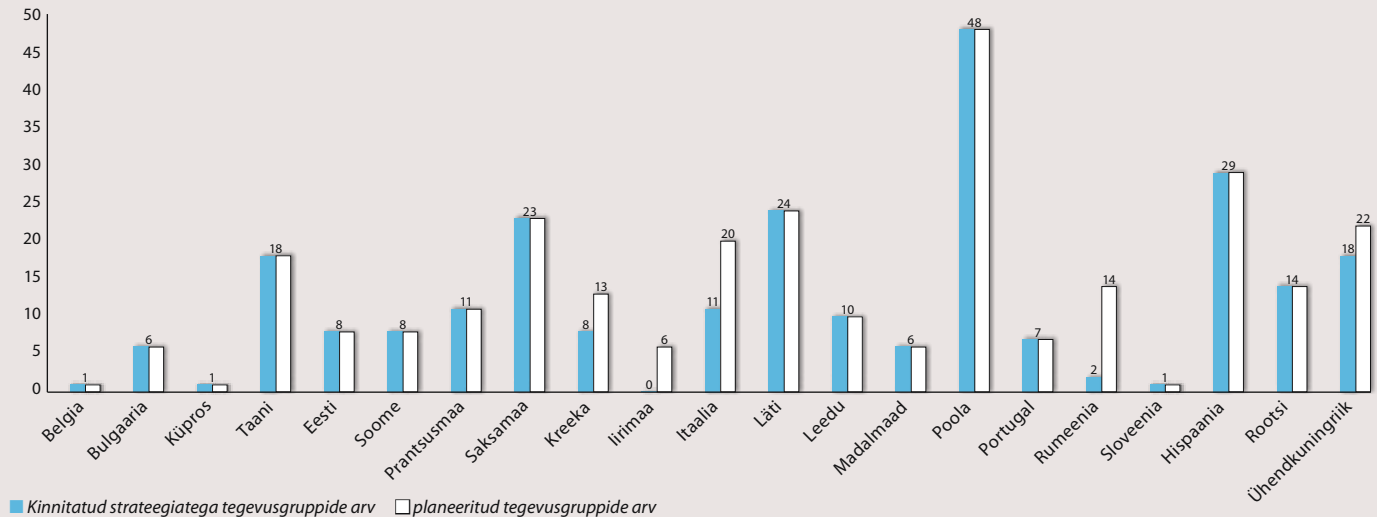
Hoidke end ühise kalanduspoliitika reformiga kursis:

http://ec.europa.eu/fisheries/reform/index_en.htm

Võrgustik FARNET

> Ligi kakssada viiskümmend heaks kiidetud strateegiaga tegevusgruppi

2012. aasta märtsiks tegutses 19 liikmesriigis kokku 243 tegevusgruppi.

> Tegevusgrupid, roheline majanduskasvu mootorid

FARNETi 6. riikidevahelisel seminaril, mis toimub 4.–6. juuni 2012 Portugalis Olhãos, keskendutakse roheline majanduskasvu aktuaalsele teemale. Üritusel vaadeldakse tegevusgruppide osa roheline majanduskasvu ajendajatena kalanduspiirkondades ja iseäranis võimalusi 4. telje raames. Üritus, kus tõstetakse esile projekte ja lahendusi ning peale selle pakutakse võimalusi tegevusgruppide ja muude huvirühmade vahetuseks ning võrgustike loomiseks, taotleb see soodsate tingimuste loomist kalanduspiirkondadele, et nad saaksid viia ellu oma rohelisi tegevuskavasid.

<https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/cms/farnet/flags-drivers-green-growth-european-fisheries-areas>

> Tegevusgruppide koostöö Vahemere piirkonnas

Kaheksateist tegevusgruppi Küprosel, Prantsusmaalt, Kreekast ja Hispaaniast allkirjastasid hiljuti „Vahemerekohalikekalandusetegevusgruppidekoostööharta“, millega kehtestati raamistik ühiste küsimuste lahendamiseks ühismeetmete rakendamise teel.

Ettenähtud esameetmete hulgas on keskkonnakaitse- ja haredustegevus ning peale selle ka kohalike kalandustoodete ja kalandusega seotud turismi müüki toetavad meetmed. Harta kohaldamisala on jätkuvalt avatud täiendavatele projektidele, mis aitavad arendada Vahemere kalanduspiirkondi.

> Ühtne süsteem ELi rahastatava merenduse teadustöö jaoks

Hiljuti avati veebis tööriist Marine Knowledge Gate 1.0. Selle uuendusliku uue vahendi eesmärk on tagada Euroopa merenduskogukonnale ühtne teenus, mille kaudu pääseb juurde tohutule teadmistevaramule, mis on tekkinud tänu merendust käsitlevatele Euroopa Komisjoni rahastatud teadusprojektidele. Täiustatud funktsionaalsuse ja otsinguvõimalusega süsteemi otstarve on võimaldada läbipaistvust ja kättesaadavust, lihtsustades nii eri kasutajate juurdepääsu asjaomasele teabele. www.kg.eurocean.org/

FARNETi tegevuskava

MILLAL	MIS	KUS
10. mai 2012	Regioonide Komitee konverents: „Piirkonnad ja linnad tervikliku territoriaalse arengu nimel. Ühtekuuluvuspoliitika, maapiirkondade arengu ja kalandusfondide ühine strateegiline raamistik (2014–2020)“	Brüssel (B)
21.-22. mai 2012	Euroopa merenduspäev 2012	Göteborg (S)
4.–6. juuni 2012	FARNETi seminar: „Tegevusgrupid, roheline majanduskasvu mootorid“	Olhão (P)
8.–11. oktoober 2012	AVATUD USTE PÄEVAD: 10. Euroopa regioonide ja linnade nädal. Arutlusringid kogukonna juhitava kohaliku arengu kohta kalandus-, maa- ja linnapiirkondades	Brüssel (B)
13.-15. november 2012	FARNETi seminar kalapiirkondade juhtimise teemal	Pays d'Auray (F)

Profil

NIMI: Euroopa Kalandusfondi (EKF) 4. telg

EESMÄRK: Euroopa Kalandusfond võib kaasrahastada säästvate arengule ja kalanduspiirkondade elukvaliteedi parandamise suunatud projekte, täiendades muid ELi rahastamisvahendeid.

RAKENDAMINE: 4. telge rakendab 21 liikmesriiki. Oluline uuendus telje rakendamisel on rõhuasetus piirkondlikule lähenemisviisile.

SIHISTATAVAD VALDKONNAD: mõiste „**kalanduspiirkonnad**“ tähendab piirkondi mere või järve, sealhulgas tiikide või jõe suudmeala kaldal, kus tööhõive tase kalandussektoris on märkimisväärne. Liikmesriigid valivad abikõlblikud piirkonnad järgmistest kriteeriumidest lähtuvalt: tegemist peaks olema väikeste kohalike maa-alade (vähem kui NUTS 3), mis on geograafilisest, majanduslikust ja sotsiaalsest seisukohast sidusad. Toetus peaks olema suunatud kas hõreda asustusega piirkondadele või nendele, kus sektor on hääbumas, või nendele, kus on väikesed kalandusega tegelevad kogukonnad. Liikmesriigid võivad lisada piirkondade valimiseks lisakriteeriume.

ABISAAJAD: kalanduse kohalikud tegevusrühmad (**FLAGid**), st avaliku, erasektori ja kodanikuühiskonna partnerid koos, kes töötavad ühiselt välja strateegia ja uuenduslike meetmeid kalanduspiirkonna jätkusuutlikuks arenguks. FLAGid valitakse liikmesriikides rakenduskavades määratletud kriteeriumide alusel. Eeldatavalt luuakse kogu ELis vähemalt 200 FLAGi.

ABIKÕLBULIKUD MEETMED: kalanduspiirkondade konkurentsivõime tugevdamine; majandustegevuse ümberstruktureerimine, -suunamine ja mitmekesistamine; kalandustoodetele väärtuse lisamine; kalanduse ja turismi väikeinfrastruktuur ning -teenused; keskkonnakaitse; loodusõnnetustes kahjustatud tootmise taastamine; osalejate piirkondade ja riikidevaheline koostöö; kohaliku strateegiate arendamise võime tugevdamine; FLAGide töökulud.

VÕRGUSTIK: kõik 4. teljega tegelevad sidusrühmad on koondunud **Euroopa kalanduspiirkondade võrgustikku (FARNET)**, mis võimaldab kalanduspiirkondade kasuks ja riikide koostöö edendamiseks rakendatud uuenduslike projektide ulatuslikku levitamist (seminaride, kohtumiste ja väljaannete kaudu). Võrgustikku koordineerib **FARNETi toetusüksus**.

PROGRAMMI KESTUS: seitse aastat (2007–2013), kuid projekte võib rakendada 2015. aasta lõpuni.

EUROOPA LIIDU ABI: prioriteetse suuna 4 eelarve Euroopa Kalandusfondi rahastamiseks aastatel 2007–2013 on 567 miljonit eurot, millele tuleb lisada kaasrahastamine liikmesriikide avalikust sektorist ja erasektori investeringud. See kujutab ligikaudu 13% Euroopa Kalandusfondi üldelarvest (2010).

Tellimine

Et saada FARNETi ajakirja või uudiskirja, saatke palun oma kontaktandmed (nimi, organisatsioon, aadress, e-posti aadress ja telefoninumber) aadressil:

info@farnet.eu

Saatke meile oma uudiseid

FARNETi väljaanded on vahend kõikide nende jaoks, kes tegelevad Euroopa kalanduspiirkondadele jätkusuutlikuma tuleviku rajamisega. Palun saatke meile uudiseid oma tegevuste kohta, mis võivad pakkuda huvi teistele rühmadele või osalejatele, kes selles valdkonnas töötavad. Iseäranis sooviksime kuulda teie kordaminekutest ja saavutustest, olulistest sündmustest ning teadaannetest ja samuti teie ideedest või ettepanekutest vahetuseks või koostööks teiste kalanduspiirkondadega.

info@farnet.eu

ISSN 1831-9874